

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy
21/2022

Opatrenia zamerané na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií vo vybraných štátoch

Vypracovala: Ing. Martina Hogenová,
Odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD.,
riaditeľka Odboru Parlamentný inštitút

Bratislava
jún 2022

Anotácia:

Analýza sa venuje opatreniam vo vybraných štátoch, ktorých cieľom je zmierniť dopady rastúcich cien energií na konečného spotrebiteľa.

Kľúčové slová:

elektrina, zemný plyn, pohonné hmoty, regulácia cien, sociálna podpora

Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje použité v materiáli sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:
<https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm>

Opatrenia zamerané na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií vo vybraných štátoch

Anotácia

Predložená analýza sa venuje opatreniam vo vybraných štátoch, ktorých cieľom je zmierniť dopady rastúcich cien energií na konečného spotrebiteľa. Ceny energií začali rásť v druhej polovici roka 2021. Každá vláda sa s rastom cien vysporiadala inak. Je možné vysledovať tri formy podpory: reguláciu cien, zníženie daní, sociálnu podporu (cieľená alebo plošná).

Kľúčové slová

elektrina, zemný plyn, pohonné hmoty, regulácia cien, sociálna podpora

Measures to mitigate the effects of rising energy prices taken by selected states

Annotation

Submitted analysis compares of the measures taken by selected states to mitigate the effects of rising energy prices on final consumers. Energy prices began to rise in the second half of 2021. At that time, national governments began to take measures to mitigate rising energy prices. Each government has dealt with rising prices differently. Three forms of support can be noticed: price regulation, tax cuts, social support (targeted or nationwide).

Keywords

electricity, natural gas, fuels, price regulation, social support

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií v Slovenskej republike.....	6
3. Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií vo vybraných štátoch	8
3.1 Belgicko.....	8
3.2 Bulharsko	9
3.3 Cyprus.....	10
3.4 Česká republika	10
3.5 Chorvátsko	11
3.6 Dánsko	11
3.7 Estónsko.....	11
3.8 Fínsko	12
3.9 Francúzsko.....	13
3.10 Grécko	13
3.11 Holandsko	15
3.12 Írsko.....	15
3.13 Luxembursko	16
3.14 Maďarsko.....	17
3.15 Malta.....	17
3.16 Nemecko	17
3.17 Nórsko.....	18
3.18 Poľsko.....	19
3.19 Portugalsko.....	19
3.20 Rakúsko.....	21
3.21 Rumunsko.....	21
3.22 Slovinsko.....	22
3.23 Španielsko.....	22
3.24 Švédsko	25
3.25 Taliansko.....	26
4. Záver a zhrnutie	28
5. Použité zdroje.....	40

1. Úvod

V predkladanej analýze sa venujeme porovnaniu opatrení na zmiernenie nárastu cien energií vo vybraných štátoch.

Informačný materiál je rozdelený do dvoch častí. Prvá časť analýzy poskytuje informácie o opatreniach, ktoré boli zavedené v Slovenskej republike. Druhá časť poskytuje prehľad opatrení v skúmaných štátoch. V zhrnutí sumarizujeme na základe zistených informácií niektoré sledované spoločné alebo rozdielne prvky.

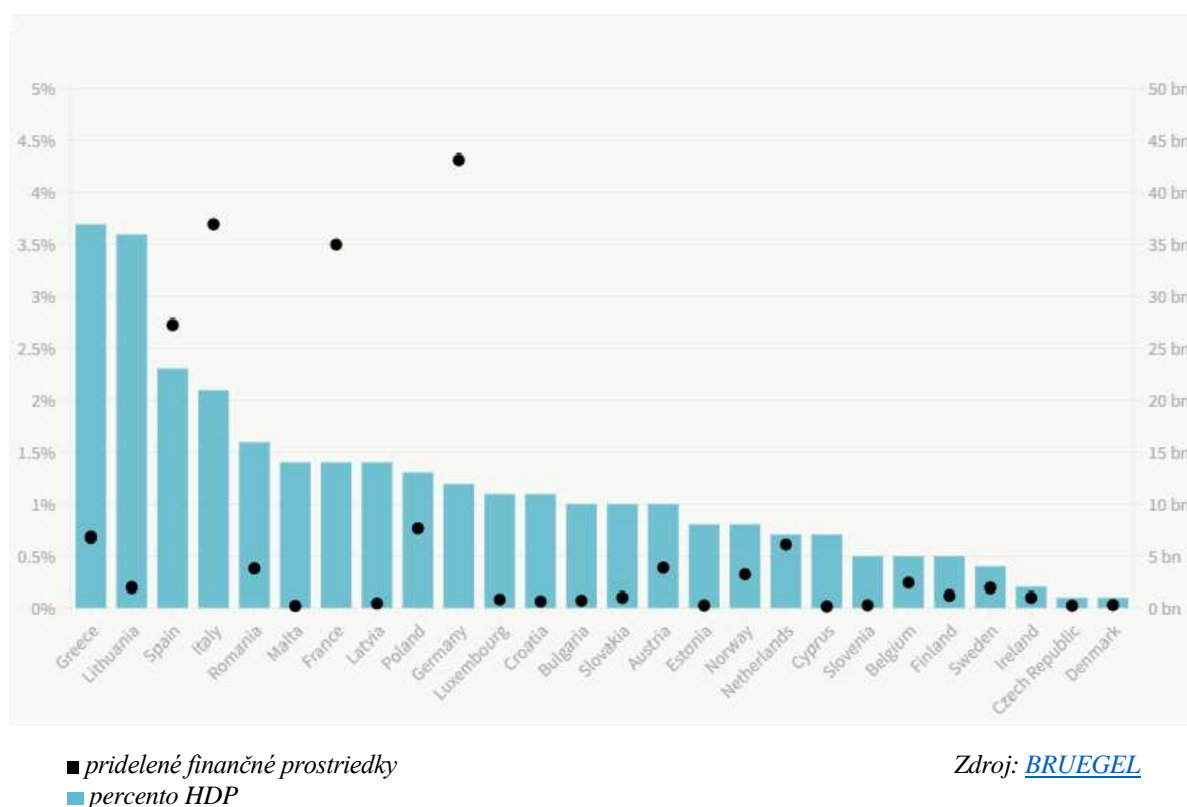
Európska Komisia už v októbri vyzvala členské štáty EÚ, aby sa usilovali svojim občanom pomôcť zvládnuť zvyšujúce sa ceny energií. Každý štát sa s rastom cien vysporiadal inak.

Existujú tri formy podpory:

- **regulácia ceny,**
- **zníženie daní,**
- **sociálna podpora** (cieľená alebo plošná).

Medzi opatrenia, ktoré štáty zaviedli, najčastejšie patrí určitá forma zliav z ročného vyúčtovania, niektoré vlády znížili DPH na energie. Iné štáty využívajú existujúce dotačné programy pre chudobných občanov, ktorí majú nárok na príspevok na bývanie či finančnú pomoc podľa spotreby energií (Švédsko). Niektoré členské štáty začali občanov podporovať tak, že prispievajú na cestu do práce (Rakúsko, Švédsko).

Graf č. 1: Finančné prostriedky pridelené v období *od septembra 2021 do mája 2022* vybranými štátmi na ochranu domácností a firiem pred rastúcimi cenami energie

2. Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií v Slovenskej republike¹

✓ Regulácia cien elektriny:

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví pracuje na cenových konaniach na stanovenie všetkých zložiek cien elektriny pre slovenské domácnosti a malé podniky na rok 2022, tak aby v maximálnej miere zmiernil extrémny nárast cien elektriny na svetových burzách.

Na základe aktuálne ukončených cenových konaní na dodávku elektriny je možné konštatovať, že regulované ceny elektriny sa v roku 2022 dostanú nad úroveň regulovaných cien elektriny v roku 2020. Rok 2021 bol mimoriadny nízkymi cenami elektriny z dôvodu pandémie COVID-19, keď ceny klesli oproti roku 2020. Avšak v súčasnosti čelíme značným nárastom trhových cien elektriny najmä kvôli oživeniu ekonomiky a poklesu dostupných výrobných kapacít v strednej Európe.

Vláda vo februári oznámila, že Slovenské elektrárne a. s. budú **do roku 2024** pre slovenské domácnosti dodávať elektrinu za cenu vo **výške 61,21 EUR za MWh**.²

Podľa vyhlášky č. 18/2017 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v elektroenergetike, samotná cena komodity, ktorú musí dodávateľ nakupovať na zabezpečenie dodávok elektriny pre svojich odberateľov elektriny a ktorá zásadným spôsobom ovplyvňuje výpočet regulovanej ceny za dodávku elektriny pre domácnosti a malé podniky, **vzrástla pre rok 2022 oproti roku 2021 o vyše 15 EUR na MWh**.

Pre priemernú domácnosť žijúcu v byte by to mohlo znamenať celkový medziročný nárast nákladov približne o 3 – 4 EUR za mesiac. Domácnostiam, ktoré využívajú elektrinu aj na kúrenie a ohrev vody, by mohli vzrásť náklady na elektrinu o cca 14 EUR za mesiac.

Cenové konania, ktoré ešte nie sú ukončené, sa týkajú – TPS (tarifa za prevádzkovanie systému), TSS (tarifa za systémové služby) a ceny za distribúciu a prenos elektriny.

Presné čísla ÚRSO verejnosti oznámi po finálnom ukončení všetkých cenových konaní týkajúcich sa jednotlivých zložiek koncovej ceny elektriny pre domácnosti na rok 2022 do konca tohto roka.

¹ Úrad pre reguláciu sieťových odvetví. Dostupné na: <https://www.urso.gov.sk/urso-naklady-domacnosti-za-dodavku-elektriny-vzrastu-v-roku-2022-priemerne-o-3-az-4-eura-mesacne-o-dalsich-zlozkach-ceny-elektriny-urad-este-rozhoduje-viac-v-modelovom-priklade/> [cit. 13.6.2022].

² Aktuality. Dostupné na: <https://www.aktuality.sk/clanok/66sh5dm/slovenske-elektrarne-budu-do-roku-2024-dodavat-domacnostiam-elektinu-za-sucasnu-cenu/> [cit. 13.6.2022].

✓ Regulácia cien zemného plynu:

Cena za distribúciu

[Úrad pre reguláciu sieťových odvetví](#) vydal cenové rozhodnutie pre SPP – distribúcia, a. s. ako dominantného prevádzkovateľa distribučnej siete a tarify, ktoré bude uplatňovať za prístup do distribučnej siete a distribúciu zemného plynu pre tarifné skupiny, do ktorých sú zaradení **zraniteľní odberatelia plynu** (domácnosti a malé podniky) aj priemyselní odberatelia plynu.

Priemerné zníženie cien za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu pre všetkých odberateľov plynu je tak na úrovni – **1,3 % (od 1. 1. 2022)**, čo predstavuje celkové zníženie povolených príjmov distribúcie **o 5,4 mil. EUR na ročnej báze**. Pre **zraniteľných odberateľov** predstavuje medziročné zníženie cien za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu úroveň – 1,52 %, pre priemyselných odberateľov je pokles na úrovni – 1,15 %.

Cena za prepravu plynu

Úrad zároveň rozhodol o **regulovanej cene za prepravu zemného plynu na rok 2022**. Úrad upravil cenové rozhodnutia s cenami za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu pre vstupno-výstupné body prepravnej siete, ktoré sa využívajú na tranzit plynu ako aj na domácu prepravu plynu. Tarify pre domáci bod sa zvýšili o 0,7 %. Preprava plynu má podiel na koncovej cene za dodávku plynu pre domácnosti približne 6,8 %, vplyv zmeny taríf na domácu prepravu plynu v koncových cenách za dodávku zemného plynu pre domácnosti je zanedbateľný.

Finálny dopad na domácnosti

Domácnosti, ktoré **vykurujú plynom**, v roku 2022 po úprave distribučných taríf priemerne mesačne zaplatia **viac od 9,43 EUR do 18,69 EUR** v závislosti od spotreby zemného plynu. Domácnosti, ktoré využívajú plyn len na **varenie**, zaplatia **viac o približne 45 centov**.

3. Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií vo vybraných štátoch

3.1 Belgicko

Ministerka energetiky 2. októbra 2021 navrhla predĺženie **tarify za sociálnu energiu**, ktorá bola zavedená počas pandémie COVID -19. Opatrenie trvalo do konca marca 2022 a bolo naň alokovaných 208 miliónov EUR a zameriavalo sa na takmer 500 000 domácností.³ Podľa nových opatrení sa sociálna tarifa, z ktorej má prospech každá piata domácnosť, predlžuje **do 30. septembra**. Celkové náklady na opatrenia sa odhadujú na 1,3 miliardy EUR.

Okrem toho, od októbra 2021 majú najzraniteľnejší občania možnosť získať **energetický poukaz vo výške 80 EUR**. Rozpočet na túto energetickú podporu je 72 miliónov EUR.⁴

Dňa 12. októbra bol zriadený **Fond na zemný plyn a elektrinu** vo výške 16 miliónov EUR na podporu domácností v núdzi, ktoré nie sú oprávnené žiadať o sociálnu tarifu.⁵

Niektoré dane, ako napríklad **federálny poplatok na plyn a elektrinu a certifikáty zelenej energie**, sú nahradené spotrebnými daňami, ktoré môže vláda ľahko upraviť tak, aby kompenzovala rozdiely v cenách energie. Cieľom tohto opatrenia je udržať príjmy na konštantnej úrovni, ale nenavyšovať ceny koncovým spotrebiteľom.

Vláda tiež **zakázala jednostranné zmeny v zmluvách o energiách**, ktorými by dodávatelia energií mohli nezávisle zvyšovať zálohové faktúry spotrebiteľom aj v dohodách o fixných cenách.⁶

Od 1. februára 2022 platí v Belgicku **zníženie DPH na elektrinu z 21 % na 6 %** od marca do júla. Okrem toho vláda **poskytne každej domácnosti šek vo výške 100 EUR** a zavedie

³ Belgicko. Sociálna tarifa za energiu. Dostupné na: <https://www.lecho.be/economie-politique/belgique/federal/budget-2022-ce-qu-il-faut-retenir-de-la-communication-du-gouvernement/10338191.html> [cit. 25.5.2022].

⁴ Belgicko. Sociálna tarifa za energiu. Dostupné na: <https://www.rtf.be/article/budget-federal-2022-le-tarif-social-elargi-et-un-cheque-energie-de-80-euros-pour-les-plus-fragiles-10858617?id=10858617> [cit. 25.5.2022].

⁵ Belgicko. Fond na plyn a elektrinu. Dostupné na: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/10/12/begrotingsakkoord-12-oktober-2021/> [cit. 25.5.2022].

⁶ Belgicko. Zmluvy. Dostupné na: <https://www.lecho.be/monargent/analyse/budget/ce-que-change-l-accord-budgetaire-pour-votre-facture-d-energie/10338267.html> [cit. 25.5.2022].

ďalšie zníženie poplatkov pre rodiny s nízkymi príjmami. Energetický balík by mal dosiahnuť 1,1 miliardy EUR.⁷

V marci federálna vláda schválila ďalší balíček zahŕňajúci **zníženie DPH pri zemnom plyne na 6 %**, ktoré bude platiť od 1. apríla do 30. septembra 2022, a predĺženie už zníženej DPH pri **elektrine** až do septembra. Domácnosti **vykurované olejom dostanú platbu vo výške 200 EUR**.⁸

Od 19. marca 2022 platí **zníženie spotrebných daní z benzínu a nafty** na čerpacích staniciach **o 0,175 EUR/l**. V prípade, že cena paliva klesne pod hranicu 1,7 EUR za liter, spotrebné dane sa automaticky zvýšia.⁹

Federálna vláda sa rozhodla podniknúť potrebné kroky na predĺženie životnosti dvoch jadrových reaktorov o 10 rokov. Opatrenie oddiali postupné vyradovanie jadrových reaktorov, ktoré bolo naplánované na rok 2025. Belgicko tiež zvýši investície do energie z obnoviteľných zdrojov, vrátane ďalšej **1 miliardy EUR na projekty veternej a solárnej energie**.¹⁰

3.2 Bulharsko

Od 22. októbra 2021 vláda schválila nástroj na **kompensáciu spoločností sumou 55 EUR/MWh** na dva mesiace. Celkovo 225 miliónov EUR potrebných na tieto dotácie je z neočakávanej dane zo zisku jadrovej elektrárne Kozloduj.¹¹

Od decembra 2021 platí opatrenie, ktoré odškodní podniky za 75 % zvýšenia cien elektriny nad hranicou 95 EUR/MWh. **Odškodnenie je maximálne do výšky 30 %** skutočnej priemernej mesačnej ceny (skutočná cena bola 219 EUR/MWh, stanovil sa strop 30 % a kompenzácia bola

⁷ Belgicko. Zníženie daní. Dostupné na: <https://www.euractiv.com/section/electricity/news/belgium-to-cut-vat-on-electricity-in-response-to-energy-price-spike/> [cit. 25.5.2022].

⁸ Belgicko. Olej. Dostupné na: <https://www.lesoir.be/429981/article/2022-03-15/energie-voici-les-mesures-du-gouvernement-pour-faire-face-la-hausse-du-prix-de> [cit. 25.5.2022].

⁹ Belgicko. Pokles cien benzínu a nafty. Dostupné na. Fond na plyn a elektrinu. Dostupné na: <https://www.vrt.be/vrtnws/en/2022/03/18/big-fall-in-the-price-of-petrol-and-diesel/> [cit. 25.5.2022].

¹⁰ Belgicko. Jadrové reaktory. Dostupné na: <https://www.aa.com.tr/en/europe/belgium-pushes-off-nuclear-energy-exit-by-10-years-due-to-ukraine-war/2540222#:~:text=Belgium%20has%20delayed%20its%20plan,Russia%20declared%20war%20on%20Ukraine.> [cit. 25.5.2022].

¹¹ Bulharsko. Dane. Dostupné na https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/bulgaria-to-compensate-companies-for-expensive-electricity/ [cit. 25.5.2022].

približne vo výške 66 EUR/Mwth). Kompenzácia za vysoké ceny elektriny presiahla za štyri mesiace 460 miliónov EUR, väčšinu nákladov pokryl štátny rozpočet.¹²

Od 20. januára 2022 bola zmenená maximálna kompenzácia zo zvýšenia cien elektriny, pričom zostala stanovená na 75 % účtu nad 95 EUR/MWh, bola znížená na 128 EUR/MWh.

Pre domácnosti vláda schválila od 16. decembra 2021 **zmrazenie cien elektriny a tepla** do konca marca 2022.¹³

3.3 Cyprus

Od novembra 2021 do februára 2022 platí **10 % zľava za elektrinu** pre všetky domácnosti.¹⁴ Od novembra 2021 (počas 6 mesiacov) platí **zníženie DPH z 19 % na 5 %** za elektrinu pre zraniteľné skupiny.¹⁵

3.4 Česká republika

V novembri a decembri 2021 boli **elektrina a zemný plyn oslobodené od dane z pridanej hodnoty**. V dôsledku toho boli lacnejšie o viac ako pätinu, pretože DPH na energie je 21 %.¹⁶

Vláda schválila 29. decembra 2021 *pomoc domácnostiam a podnikateľom* výrazne ovplyvneným rastúcimi cenami energií.¹⁷

Malým a stredným podnikom, ktoré zaznamenali zvýšenie účtov za energiu o viac ako 100 %, sa ponúka štátom krytá **záruka s úrokovou sadzbou vo výške 0 % na úhradu nákladov** na ich prevádzku. Poskytuje sa v rámci *Garančného programu na roky 2015 až 2023*.

¹² Bulharsko. Kompenzácie za cenu elektriny. Dostupné na: <https://serbia-energy.eu/bulgaria-compensation-for-high-electricity-prices-to-last-until-march-2022/> [cit. 25.5.2022].

¹³ Bulharsko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/markets/commodities/bulgaria-freezes-power-prices-households-until-end-march-2021-12-16/> [cit. 25.5.2022].

¹⁴ Cyprus. Dostupné na: <https://cyprus-mail.com/2021/09/17/electricity-bills-to-be-slashed-by-10-for-next-four-months/> [cit. 25.5.2022].

¹⁵ Cyprus. Zníženie dane. Dostupné na: <https://cyprus-mail.com/2021/11/04/cabinet-cuts-vat-on-electricity-bills-for-vulnerable-groups/> [cit. 25.5.2022].

¹⁶ Česká republika. Dostupné na: <https://www.penize.cz/bydleni/429500-ulevy-kvuli-zdrazeni-energii-stat-odpusti-dph-a-poplatky> [cit. 1.6.2022].

¹⁷ Česká republika. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vlada-schvalila-zamer-pomoci-domacnostem-a-firmam-postizenym-narustem-cen-energii--zmrazila-take-platy-casti-statnich-zamestnancu-193426/> [cit. 25.5.2022].

Po ruskej invázii na Ukrajinu vláda **zrušila cestné dane pre osobné, autobusové a nákladné vozidlá do 12 ton. Zároveň sa zrušila povinnosť pridávať do benzínu a nafty drahšie biopalivo.**¹⁸

3.5 Chorvátsko

Koncom februára 2022 vláda vyčlenila **balík opatrení vo výške 636 miliónov EUR** na zmiernenie rastu cien energií, ktorý sa vzťahuje na domácnosti, firmy a poľnohospodárov.

Opatrenia sú zamerané na všetkých užívateľov a obsahujú **zastropovanie cien energií na 9,6 % pre elektrinu a 20 % pre zemný plyn**. Balík obsahuje opatrenia pre najzraniteľnejších odberateľov energie, ktorých počet sa odhaduje na viac ako 90 000. Rozširuje počet oprávnených osôb, ktoré **dostávajú poukážky na účty za elektrinu aj plyn**.

Medzi vládne opatrenia patrí okrem iného trvalé **zníženie sadzby dane z pridanej hodnoty (DPH) na zemný plyn a teplo na 13 z 25 %**. Okrem toho sadzba za zemný plyn dočasne klesne na 5 %, v období od začiatku apríla 2022 do konca marca 2023.¹⁹

3.6 Dánsko

Vláda vyčlenila 13,4 milióna EUR na pomoc zraniteľným domácnostiam pomocou šeku za energiu (pre 400 000 domácností). Ide o tzv. „**tepelný šek**“ (približne 800 EUR/domácnosť).²⁰

3.7 Estónsko

Nízkopříjmové domácnosti majú od septembra 2021 do marca 2022 **zľavnenú cenu elektriny**.

Sieťové poplatky pre všetkých spotrebiteľov elektrickej energie (firmy aj domácnosti) sa od októbra tohto roka do marca 2022 **znížili o polovicu**. Celkové náklady na opatrenia predstavujú približne 100 miliónov EUR.²¹

¹⁸ Česká republika. Pomoc domácnostiam. Dostupné na: <https://www.komora.cz/files/uploads/2021/12/Pomoc-domacnostem-a-podnikatelum-zasazenym-rustem-energii.pdf> [cit. 8.6.2022].

¹⁹ Chorvátsko. Dostupné na: <https://ceenergynews.com/finance/croatia-adopts-636-million-euros-package-to-mitigate-the-growth-of-energy-prices/> [cit. 8.6.2022].

²⁰ Dánsko. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/business/2022/jan/31/as-uk-households-feel-pressure-how-are-other-european-countries-tackling-energy-crisis> [cit. 8.6.2022].

²¹ Estónsko. Dostupné na: <https://arileht.delfi.ee/artikkel/94859291/madala-sissetulekuga-isikuile-huvitatakse-elektri-hinnatous-tagasiulatuvalt-koigile-tarbijatele-langetatakse-vorgutasusid> [cit. 8.6.2022].

Koncom roka 2021 sa Estónsko rozhodlo rozšíriť dotáciu na ceny energií pre rodiny s nízkymi príjmami, na domácnosti s príjmom nižším ako 1 126 EUR mesačne (približne 380 000 domácností v celom Estónsku). Odhadované náklady na túto dotáciu sú približne 79 miliónov EUR, ktoré sa majú **pokryť výnosmi z predaja emisných kvót CO₂**.

Estónska vláda schválila 25. januára **strop ceny za elektrickú energiu (0,12 EUR/KWh) a zemný plyn (65 EUR/MWh) pre domácnosti a zrušila poplatky** za distribúciu elektrickej energie **pre podniky** v snahe zmierniť negatívne účinky rastúcich cien energií.²²

3.8 Fínsko

Vláda 22. februára 2022 rozhodla o dočasných cielených opatreniach na zmiernenie problémov spôsobených rastúcimi cenami energií. Opatrenia sa zameriavajú na **dopravu, podnikateľov v poľnohospodárstve a domácnosti**. Ide napríklad o **dočasné zvýšenie maximálneho odpočtu výdavkov na dochádzanie** zo 7 000 EUR na 8 400 EUR.

Príspevok na najazdené kilometre na náklady na dochádzanie pri používaní vlastného auta sa tiež mierne zvýšil. Pre **profesionálnych vodičov** je v pláne vytvoriť dohodu, v ktorej by „**pracovná nafta**“ **mala nižšiu sadzbu dane**. Podľa ministra financií opatrenia znížia daňové príjmy, ale nezvýšia vládne výdavky. Štát príde o príjmy vo výške približne 450 miliónov eur.

Vláda prisľúbila **granty odvetviu poľnohospodárstva** vo výške približne 300 miliónov EUR na priamu podporu na zmiernenie krízy nákladov v poľnohospodárstve a zlepšenie bezpečnosti dodávok domácej potravinárskej výroby. Granty odvetviu poľnohospodárstva predstavujú priamu podporu pre poľnohospodárov a dočasné oslobodenie od platenia dane z nehnuteľností (z poľnohospodárskych budov, približne 13 miliónov EUR). Podobný balík vo výške 75 miliónov EUR bol zavedený aj pre logistický sektor. Vláda sa snaží určiť model, v ktorom by sa podpora príjmu mohla **vyplácať domácnostiam automaticky**, ak dôjde k prudkému nárastu trhových cien.

V treťom núdzovom balíku sa vláda dohodla aj na **znížení povinnosti zmiešavať viac biopalív s benzínom a naftou** na roky 2022 a 2023 o 7,5 percentuálneho bodu. Zníženie povinnosti bude prínosom pre profesionálnych aj súkromných vodičov. Táto dočasná zmena **zníži cenu pohonných hmôt približne o 12 centov za liter**.

Ďalších **350 miliónov EUR bolo vyčlenených na dlhodobejšiu energetickú bezpečnosť** vrátane investícií do vodíka a batérií.²³

²²Estónsko. Dostupné na: <https://www.leta.lv/es/item/A64CCD48-2245-425B-9AF1-A39A577DD087/jaunumi:feature/#i> [cit. 8.6.2022].

²³ Fínsko, Dostupné na: https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/targeted-measures-to-compensate-for-increased-energy-prices-in-finland/. Dostupné na: <https://yle.fi/uutiset/3-12394371> [cit. 8.6.2022].

3.9 Francúzsko

Vláda 15. septembra 2021 oznámila **jednorazovú platbu vo výške 100 eur** pre 5,8 milióna domácností, ktoré už dostávajú energetické poukážky. **Zastropovanie cien zemného plynu** je platné do konca roka 2022. Obe opatrenia sa potom 21. októbra posilnili, čím sa zvýšil počet príjemcov poukážky (pre všetkých, ktorí zarábajú menej ako 2 000 eur mesačne v čistom – približne 38 miliónov ľudí).

Pripravuje sa **poukaz na pohonné hmoty a zníženie sadzby dane z elektrickej energie**. Táto podpora by mala byť pre viac ako 38 miliónov ľudí a celkovo predstavuje náklady 3,8 miliardy eur, ktoré sa vyplácajú väčšinou v tomto roku.²⁴

Dňa 9. decembra 2021 vláda začala **rokovania o zmenách vzorca používaného na výpočet taríf** hlavného dodávateľa elektrickej energie vo Francúzsku (*Électricité de France* (EDF)), čím sa znížilo trhové prepojenie vo vzorci. Ďalším opatrením je **obmedzenie zvýšenia cien energie maximálne na 4 %** počas celého roka 2022.²⁵

Na obdobie februára 2022 až januára 2023 **vláda znížila aj daň z elektriny** z 22,50 eur za MWh na **1 euro pre domácnosti a 50 centov pre podniky**. Podľa ministra financií nové opatrenia oznámené od ukrajinskej krízy – ako napríklad pomoc spoločnostiam s nákladmi na vyššie účty za zemný plyn a elektrinu – zvyšujú celkové náklady pre vládny rozpočet na 25 až 26 miliárd EUR.²⁶

Od apríla do júla 2022 môžu motoristi využiť **zľavu 15 centov za liter** na čerpadle (a 35 centov za liter na naftu používanú loďami v rybárskom priemysle). Dňa 18. marca 2022 boli **autodopravcovia** informovaní aj o tom, že od vlády dostanú **priamu dotáciu vo výške 400 miliónov EUR**.

3.10 Grécko

V septembri 2021 vláda oznámila poskytovanie **dotácií na účty za elektrinu** väčšine gréckych domácností a malých podnikov do konca roka. Hodnota dotácie bola pôvodne 9 EUR

²⁴ Francúzsko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/business/energy/europe-tries-soften-blow-surg-ing-power-gas-prices-2021-09-22/> [cit. 8.6.2022].

²⁵ Francúzsko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/business/energy/europe-tries-soften-blow-surg-ing-power-gas-prices-2021-09-22/> [cit. 8.6.2022].

²⁶ Francúzsko. Dostupné na: <https://www.latribune.fr/entreprises-finance/industrie/energie-environnement/la-taxe-sur-l-electricite-reduite-au-minimum-903013.html> Dostupné na: <https://www.ethnos.gr/Economy/article/190214/neametraoiepidothseissenoikokyriaepixeirhseiskaibiomhxaniesgiahlektrikoreymakaifysikoaerio> [cit. 9.6.2022].

za prvých 300 kWh spotrebovaných mesačne a neskôr sa zvýšila na 18 EUR pre spotrebiteľov nízkeho napätia a na 24 EUR pre prijímateľov tarify pre sociálne domácnosti.

V januári 2022 sa potom dotácia pre **domácnosti zvýšila na 42 EUR** za prvých 300 kWh a na **65 EUR/MWh** pre podniky (bez ohľadu na veľkosť, sektor a úroveň napätia). Pre domácnosti zahrnuté do *Sadzobníka sociálneho bývania (CTO)* je dotácia v výške 180 EUR/MWh. Štátna spoločnosť *Public Power Corporation* tiež rozšírila svoju existujúcu politiku, aby plne **pokryla rast cien pre priemernú domácnosť so spotrebou až 600 kWh mesačne**.²⁷

Od januára 2022 je zemný plyn **dotovaný pre domácnosti aj firmy sumou 20 EUR/MWh a 30 EUR/MWh**. Pre obe skupiny sa zaviedli tiež dotácie na DPH.

Časť finančných prostriedkov na ochranu spotrebiteľov do decembra 2021 je financovaná prostredníctvom *Osobitného podporného fondu na energetickú transformáciu*, pričom najmenej 150 miliónov EUR bolo v roku 2021 presmerovaných zo zvýšených príjmov zo systému obchodných práv na emisie uhlíka pre Grécko. Celkové náklady na opatrenia sú približne 500 miliónov EUR, zatiaľ čo náklady na balík z januára 2022 (len za mesiac január) sa odhadujú na 400 miliónov EUR.²⁸

Minister životného prostredia a energetiky oznámil, že 100 miliónov EUR z *Fondu obnovy a odolnosti* na výstavbu fotovoltických staníc mestskými energetickými komunitami bude použitých na **zabezpečenie energie zraniteľným domácnostiam**.²⁹

Grécko vynaložilo od septembra približne 2,5 miliardy EUR na dotácie na účty za elektrinu a plyn a podrobne opísalo dodatočnú pomoc vo výške 1,1 miliardy EUR z nadchádzajúcej pomoci, ktorá zahŕňa zľavu na palivo pre domácnosti s nízkymi príjmami.

V apríli 2022 vláda zaviedla aj jednorazový podporný príspevok vo výške **200 EUR pre všetkých dôchodcov s nízkymi príjmami**.³⁰

Vláda plánuje stanoviť **strop veľkoobchodných cien elektriny a vrátiť tiež až 60 % všetkých príplatkov**, ktoré spotrebiteľia elektriny s ročným príjmom do 45 000 EUR zaplatili od decembra 2021 do mája 2022.³¹

²⁷ Grécko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/business/energy/europe-tries-soften-blow-surg-ing-power-gas-prices-2021-09-22/> [cit. 9.6.2022].

²⁸ Grécko. Dostupné na: <https://www.ethnos.gr/Economy/article/190214/neametraoiepidothseissenoiokokyriaepixeirhseiskaibiomhxaniesgiahlektrikoreymakaifysikoaerio> [cit. 8.6.2022].

²⁹ Grécko. Dostupné na: <https://www.ekathimerini.com/economy/1167842/protection-from-energy-hikes/> [cit. 8.6.2022].

³⁰ Grécko. Dostupné na: <https://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/energie-so-gehen-europaeische-laender-gegen-hohe-energiepreise-vor-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-220425-99-31784> [cit. 8.6.2022].

³¹ Grécko. Dostupné na: https://consent.yahoo.com/v2/collectConsent?sessionId=3_cc-session_1efa7826-1ee1-4caf-bd62-d1ed41ff45d2 [cit. 8.6.2022].

3.11 Holandsko

Vláda **znížila daň z energií pre domácnosti a podniky** na rok 2022 (predstavuje objem 2,7 miliardy EUR na kompenzáciu domácností a 0,5 miliardy EUR na kompenzáciu súkromných spoločností).

Vláda tiež poskytuje 150 miliónov **EUR na podporu zraniteľných domácností** s vysokým účtom za energiu a/alebo zle izolovaných domov prostredníctvom opatrení na zateplenie budov. Systém je riadený na lokálnej úrovni obcami.

Vláda 21. marca 2022 odsúhlasila zvýšenie **jednorazového príspevku na energie** pre ľudí s príjmami okolo úrovne sociálnej pomoci na 800 EUR (predtým 200 EUR). Vláda zároveň znížila sadzbu dane z pridanej hodnoty (DPH) **na energie z 21 % na 9 %** a od 1. apríla 2022 do konca roka znížila spotrebnú daň **z benzínu a nafty o 21 %**. Tento dodatočný balík bude stáť celkovo 2,8 miliardy EUR.³²

3.12 Írsko

Ceny elektriny pre írske domácnosti boli v prvej polovici roka 2021 štvrté najvyššie v EÚ. Od októbra 2021 vláda zaviedla **30% daňovú úľavu na výdavky** na teplo a elektrinu.³³

Medzi ďalšie opatrenia patria výdavky vo výške 202 miliónov EUR z príjmov z uhlíkovej dane v systémoch **modernizácie obytných a komunitných zariadení** (celkovo viac ako 22 000 modernizácií energie pre domácnosti). Viac ako polovica finančných prostriedkov bude určená na **bezplatné modernizácie domácností s nízkymi príjmami** ohrozených energetickou chudobou. Zavedie sa aj nový **nízkonákladový úverový systém na modernizáciu bývania**.³⁴

Vláda 14. decembra 2021 schválila schému vo výške 210 miliónov EUR na podporu **všetkých domácich odberateľov elektriny sumou 100 EUR** v roku 2022. Približne 2,1 milióna

³² Holandsko, Dostupné na: <https://www.government.nl/latest/news/2022/03/21/measures-to-cushion-impact-of-rising-energy-prices-and-inflation> [cit. 8.6.2022].

³³ Írsko, Dostupné na: <https://www.independent.ie/business/irish/price-caps-on-the-table-as-irish-energy-prices-far-exceed-eu-average-40969591.html>. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-58877189> [cit. 8.6.2022].

³⁴ Dostupné na: <https://www.gov.ie/ga/preasraitis/58f78-858-million-in-budget-2022-to-support-the-transition-to-a-climate-neutral-circular-and-connected-economy-and-society/> Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-58877189> Dostupné na: <https://www.gov.ie/en/press-release/9d850-100-payment-to-all-domestic-electricity-accounts-approved-by-cabinet/> Dostupné na: <https://www.gov.ie/en/press-release/4323e-minister-ryan-has-welcomed-the-signing-of-the-legislation-needed-for-the-governments-electricity-costs-emergency-benefit-scheme/> [cit. 8.6.2022].

domácností bude mať prospech zo systému jednorazovej, mimoriadnej platby. V marci 2022 sa platba za elektrinu domácnostiam **zdvojnásobila na 200 EUR**.

3.13 Luxembursko

Vláda od 1. januára 2022 zvýšila **príspevok na životné náklady o 200 EUR** s cieľom lepšie chrániť zraniteľné domácnosti pred rastúcimi cenami energií.³⁵

Vo februári 2022 vláda schválila **balík „Energiedesch“** v objeme 75 miliónov EUR:

- Zaviedla sa jednorazová energetická podpora **400 EUR pre nízkopríjmové domácnosti**. Dávka išla domácnostiam poberajúcim príspevok na životné náklady (COLA) a domácnostiam, ktorých príjem je až o 25 % vyšší ako príjem tých, ktorí majú nárok na COLA.
- **Ceny elektriny sa stabilizovali** zvýšením príspevku štátu do kompenzačného mechanizmu pre obnoviteľnú energiu.
- Zvýšené **náklady na zemný plyn** dočasne hradil štát. Zníženie nákladov na energiu približne **500 EUR na domácnosť**.

Zintenzívnili sa opatrenia finančnej pomoci s cieľom urýchliť energetickú transformáciu podporou obnovy energetiky, inštalácie obnoviteľných zdrojov energie a udržateľnej mobility.³⁶

Vláda 31. marca 2022 predstavila nové **opatrenia na ochranu podnikov pred vyššími cenami energií** účinnými do konca roka 2023. Opatrenia sú:

- Systém záruk zameraný na uľahčenie bankových úverov oprávneným spoločnostiam (tým, ktoré majú potrebu likvidity v dôsledku vojny na Ukrajine). Štátna záruka by mohla pokryť až 90 % úverov. Na tento program je vyčlenená celková suma 500 miliónov EUR.
- Schéma pomoci na kompenzáciu časti dodatočných nákladov na vyššie ceny elektrickej energie a zemného plynu. Tento systém poskytuje podporu spoločnostiam, ktoré sú kvalifikované ako energeticky náročné (ktorých nákupy energetických výrobkov predstavujú najmenej 3 % ich výrobného hodnoty/obratu) a v komerčnom sektore, ktoré pokrývajú 30 % až 70 % dodatočných nákladov presahujúcich zdvojnásobenie cien zemného plynu a elektrickej energie. Poskytnutie pomoci s intenzitou viac ako 30 % však podlieha podmienkam, za ktorých spoločnosť dosahuje stratu a oprávnené náklady predstavujú najmenej 50 % straty.

³⁵ Luxembursko. Dostupné na: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/rgc/2021/11/19/a828/jo> [cit. 8.6.2022].

³⁶ Luxembursko. Dostupné na: <https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2022/04-avril/27-backes-psc/lu-programme-de-stabilite-et-de-croissance-2022.pdf> [cit. 9.6.2022].

- Vláda tiež navrhla analyzovať možnosť rozsahu pôsobnosti pre odvetvie cestnej nákladnej dopravy, stavebníctvo a potravinársky priemysel.
- Špeciálne bolo navrhnuté opatrenie pre odvetvie poľnohospodárstva, tak aby kompenzovalo časť dodatočných nákladov spojených so zvýšením cien energií, hnojív a vstupov až do limitu 35 000 EUR na podnik.³⁷

S cieľom zvýšiť kúpnu silu občanov a zraniteľných skupín boli zavedené **dodatočné systémy podpory, daňové úľavy a zníženie o 7,5 centu/EUR za liter paliva** (nafta, benzín) a **na liter vykurovacieho oleja** do konca roka 2022. Nakoniec sa zaviedli alebo zrevidovali opatrenia v oblasti bývania s cieľom pomôcť s rastúcimi nákladmi pre domácnosti. Ide o **dočasné zmrazenie nájomného do decembra 2022**.

3.14 Maďarsko

Ceny pre domácnosti sú regulované pod úrovňou nákladov³⁸ a je stanovený cenový strop **1,30 EUR za liter benzínu a nafty**.³⁹

3.15 Malta

Vláda poverila Enemaltu, (67%) štátneho dodávateľa energie, aby **zmrazil ceny na úrovni roku 2014**. Aby to bolo možné, **vláda kompenzuje firmám straty**. V roku 2021 vláda vyčlenila 200 miliónov EUR a rovnaká suma bola vyčlenená aj na tento rok.⁴⁰

3.16 Nemecko

Vláda **znižila príplatok Erneuerbare-Energien-Gesetz (EEG)** z ceny elektriny – zo **6,5 na 3,72 centu z veľkoobchodnej ceny za kWh elektriny**. Opatrenie v hodnote 3,3 miliardy EUR nadobudlo účinnosť 1. januára 2022 a je financované z federálneho rozpočtu a vyšších cien CO₂.⁴¹

³⁷ Luxembursko. Dostupné na:

https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiqués/2022/03-mars/31-tripartite-accord.html [cit. 9.6.2022].

³⁸ Maďarsko. Dostupné na: <https://oecdoscope.blog/2021/10/22/at-the-cross-roads-of-a-low-carbon-transition-what-can-we-learn-from-the-current-energy-crisis/> [cit. 9.6.2022].

³⁹ Maďarsko. Dostupné na: <https://www.ft.com/content/d0cfae8c-9007-4ece-a7b9-f369b6d3294b?shareType=nongift> [cit. 9.6.2022].

⁴⁰ Malta. Dostupné na: <https://timesofmalta.com/articles/view/no-plans-to-raise-energy-tariffs-minister-pledges.951163> [cit. 9.6.2022].

⁴¹ Nemecko. Dostupné na: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/eeg-umlage-1754214> [cit. 9.6.2022].

Vláda schválila **pomoc pre zraniteľné domácnosti** s cieľom pokryť ich účty za **vykurovanie v plnej výške**. Štát tiež ponúkol nízkopříjmovým domácnostiam **balík jednorazových príspevkov** vo výške 130 miliónov EUR, ktoré budú vyplatené počas leta, keď domácnosti dostanú účty od dodávateľov energií.⁴²

Vláda sa 24. marca dohodla na dodatočných opatreniach v hodnote približne 15 miliárd EUR vrátane dočasného **zníženia cien pohonných hmôt** na tri mesiace **prostredníctvom zníženia dane** (o 30 centov za benzín a o 14 centov za naftu).

Ďalšie opatrenia zahŕňajú **jednorazovú platbu vo výške 300 EUR**, šek vo výške **100 EUR na zvýšenie prídavkov na deti a mesačný lístok na verejnú dopravu v zníženej cene 9 EUR** na podporu jej využívania. Tieto nové opatrenia doplnia už dohodnuté dotácie pre domácnosti s nízkymi príjmami, zvýšenie príspevku pre dochádzajúcich a zníženie príplatkov EEG. Náklady na tieto politiky zvyšujú celkové náklady na ochranu spotrebiteľov pred rastom cien energií na približne 30 miliárd EUR.⁴³

3.17 Nórsko

Dotácia na spotrebu elektriny pre domácnosti sa zvýšila o 893 miliónov EUR. Vláda zaplatí **80 % časti účtov za elektrinu** nad cenou 0,70 EUR za KWh.⁴⁴

Vláda 1. apríla 2022 predložila rozpočtové opatrenia na riešenie mimoriadne vysokých cien elektriny. Opatrenia zahŕňajú predĺženie programu **podpory elektrickej energie pre domácnosti** (v hodnote 770 mil. EUR), **poľnohospodárstva** (52 mil. EUR), **neziskového sektora** (24 mil. EUR) a **udržateľného bývania** (16 mil. EUR) do marca 2023. Parlament tiež prijal **zvýšenú podporu na bývanie, mimoriadny grant pre študentov, zvýšenú podporu pre vdovy a zvýšené rámcové granty pre obce** na pokrytie vyšších platieb sociálnej pomoci. Okrem toho sa v zimných mesiacoch **výrazne znižuje poplatok za elektrinu**.

Nové opatrenia zvyšujú celkové náklady na ochranu spotrebiteľov pred vysokými cenami elektrickej energie na 2,3 miliardy EUR.

⁴² Nemecko. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/business/2022/jan/31/as-uk-households-feel-pressure-how-are-other-european-countries-tackling-energy-crisis> [cit. 9.6.2022].

⁴³ Nemecko. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-03-24/germany-to-cut-fuel-tax-to-help-ease-burden-of-energy-prices> [cit. 9.6.2022].

⁴⁴ Nórsko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/markets/commodities/norway-further-raise-household-electricity-subsidy-2022-01-10/> [cit. 9.6.2022].

3.18 Poľsko

Vláda schválila zákon, ktorého cieľom je ochrániť najzraniteľnejších 20 % **domácností pred nárastom cien energií**.⁴⁵ Podobné opatrenie sa navrhlo aj pre **odvetvie poľnohospodárstva**.⁴⁶

Koncom novembra 2021 vláda oznámila balík daňových úľav a príspevkov pre zraniteľných obyvateľov v hodnote viac ako 2 miliardy EUR.⁴⁷

V januári 2022 vláda schválila „protiinflačný štít“: 0% DPH na potraviny, zemný plyn a hnojivá, DPH na benzín a naftu 8 % a na vykurovanie 5 % počas šiestich mesiacov. Zaviedli sa aj opatrenia finančnej pomoci na ochranu subjektov verejnej správy.⁴⁸

Posilnil sa príspevok na pomoc zraniteľným domácnostiam **vo výške 106 EUR na osobu** za rok na základe príjmu, druhu vykurovania a počtu ľudí v domácnosti (najviac 306 EUR ročne). Prvá splátka je vyplatená koncom marca 2022, zatiaľ čo druhá bude odoslaná v decembri 2022 a mala by sa vzťahovať na 7 miliónov domácností.⁴⁹

3.19 Portugalsko

Koncom septembra 2021 minister životného prostredia oznámil **zníženie tarify** za prístup k sieťam **pre priemyselné spoločnosti o 30 %** a **zrušenie „poplatku za výrobu“ v rámci osobitného režimu obnoviteľných zdrojov energie (PRE)** v hodnote 250 miliónov EUR, ako aj dodatočné zrušenie dohody o nákupe elektrickej energie (CAE) pre uhoľnú elektrárňu Pego, čím sa dosiahla ročná úspora vo výške 100 miliónov EUR.

Medzi ďalšie opatrenia patrí zrušenie mechanizmu prerušenia, ktorým továrne znižujú alebo pozastavujú svoju spotrebu energie, keď elektrizačná sústava nedokáže uspokojiť dopyt, výmenou za finančnú kompenzáciu, a úplné rozdelenie príjmov z predaja CO₂ licencie

⁴⁵ Poľsko. Dostupné na: https://www.gov.pl/web/klimat/minister-klimatu-i-srodowiska-michal-kurtyka-skierowal-do-prac-rzadu-projekt-ustawy-wprowadzajacy-dodatki-dla-odbiorcy-wrazliwego?fbclid=IwAR3pqM5C2Bl1jvwo3B4XEPf7eYVl5upbn_HQnxEeGyVNN16PTdxmYrwQHI [cit. 9.6.2022].

⁴⁶ Poľsko. Dostupné na: <https://www.money.pl/gospodarka/ceny-pradu-w-gore-beda-rekompensaty-dla-najbiedniejszych-gospodarstw-6682712406907392a.html> [cit. 9.6.2022].

⁴⁷ Poľsko. Dostupné na: <https://notesfrompoland.com/2021/11/26/polish-government-announces-tax-cuts-to-soften-blow-of-inflation/> [cit. 9.6.2022].

⁴⁸ Poľsko. Dostupné na: <https://www.lecho.be/economie-politique/belgique/general/reductions-de-taxes-et-cheques-aux-menages-au-menu-a-travers-l-europe/10359580> [cit. 9.6.2022].

⁴⁹ Poľsko. Dostupné na: <https://businessinsider.com.pl/twoje-pieniadze/polski-rzad-walczy-z-rosnacymi-cenami-pradu/3ssvl52> [cit. 9.6.2022].

v odhadovanej hodnote 270 miliónov EUR (oproti predtým plánovaným 150 miliónom EUR) environmentálnemu fondu.

Balík opatrení obsahuje tiež „rezervu“ na podiel príjmov z „mimoriadneho príspevku“ odvetvia energetiky, ktorá sa odhaduje na 110 miliónov EUR, čím sa celková suma zvýši na 680 miliónov EUR. To zaručuje **zníženie taríf za prístup do siete o 13 %**.

Portugalský národný regulačný orgán 15. októbra 2021 oznámil návrh taríf za elektrickú energiu na rok 2022, zahŕňajúci opatrenia oznámené vládou, že **sieťové tarify sa znížia o viac ako 50 % pre domácnosti a o 94 % pre priemysel**. Vláda oznámila tiež, že regulovaná tarifa pre spotrebiteľov v domácnostiach sa v porovnaní s priemernou tarifou v roku 2021 **zníži o 3,4 %, čo predstavuje pre domácnosti výšku tarify 0,2 %**.⁵⁰

Začiatkom marca 2022 sa vláda rozhodla predĺžiť (do 30. júna) mechanizmus úhrady príjmov z DPH spolu s príjmami z ISP (daň z derivátov benzínu) vyplývajúci zo zvýšenia cien pohonných hmôt, ako aj pozastavenia zvýšenia uhlíkovej dane.

Okrem toho v marci 2022 vláda zvýšila hodnotu „**poukazu na čerpanie palív**“ (získaného zaplatením na palivovom čerpadle kartou) z 5 EUR na **20 EUR na príjemcu**.

Portugalsko získalo 25. marca povolenie od inštitúcií EÚ uplatňovať jedinečné opatrenia na zníženie cien elektrickej energie, berúc do úvahy spolu so Španielskom ich štatút „energetického ostrova“ (elektrické prepojenie Španielska so severnou Európou je len 2,8 %).

Ekonomicky zraniteľní spotrebiteľia v Portugalsku majú nárok na zľavu prostredníctvom **sociálnej tarify** za dodávku **elektriny aj zemného plynu** (pred krízou). Zľava vo výške 33,8 % sa vzťahuje na všetkých bez ohľadu na to, či sú na regulovanom alebo liberalizovanom trhu. Zraniteľné osoby sú tiež **oslobodené od dvoch z troch dodatočných poplatkov a daní uplatňovaných na účty za elektrinu**; je to: „osobitná spotrebná daň“ (IEC) a (čiastočne) audiovizuálna daň (CAV) alebo „Netflix“.

Začiatkom apríla 2022 vláda zaviedla **dotáciu na nákup plynových fliaš vo výške 10 EUR** mesačne za fľašu. Dotácia potrvá do konca júna a bude sa vzťahovať na prijímateľov sociálnej tarify, odhadom 762 320 domácností. Finančné prostriedky budú pochádzať z *Environmentálneho fondu* až do maximálneho stropu vo výške 4 milióny EUR.⁵¹

Európska komisia sa 26. apríla dohodla na **cenovom strope na plyn pre Španielsko a Portugalsko** (energetický ostrov) na **50 EUR/MWh** na nasledujúcich 12 mesiacov.

⁵⁰ Portugalsko. Dostupné na: <https://www.portugal.gov.pt/pt/gc22/comunicacao/noticia?i=preco-da-eletricidade-nao-sobe-no-mercado-regulado-em-2022-afirma-ministro-do-ambiente-e-da-acao-climatica> [cit. 9.6.2022].

⁵¹ Portugalsko. Dostupné na: <https://eco.sapo.pt/2022/03/29/apoio-de-10-euros-mensais-por-garrafa-de-gas-vai-durar-pelo-menos-tres-meses/> [cit. 9.6.2022].

3.20 Rakúsko

V januári 2022 vláda schválila balík pomoci vo výške 1,7 miliardy EUR pre takmer všetky domácnosti. Domácnosti majú **kompenzáciu nákladov na energie vo výške 150 EUR**, táto suma sa **zdvojnásobí pre tých, ktorí sú sociálne znevýhodnení**. Okrem toho sa skúmajú systémy vrátenia daní pre súkromný sektor, ako a tiež zníženie poplatkov.

Minister financií a ministerka pre klímu a energetiku oznámili 20. marca 2022 dotácie na energie vo výške 2 miliardy EUR vrátane zníženia daní a zvýšenia odmeňovania zamestnancov v snahe zmierniť rastúce náklady.⁵²

Najnovšie opatrenia zahŕňajú **zníženie energetickej dane za zemný plyn a elektrinu o 90 %** do polovice roka 2023 za cenu 900 miliónov EUR a zvýšenie **príspevku na dochádzanie** zamestnancov v celkovej výške 400 miliónov EUR.

Dňa 20. marca predstavila vláda nový protiinflačný balíček. Súčasťou balíčka je **zvýšenie príspevku na dochádzanie o 50 %** do 30. júna 2023 a tiež **zníženie cien verejnej dopravy**.⁵³

Vláda odsúhlasila **odloženie niektorých daňových platieb súkromným spoločnostiam** a poskytne investičnú podporu vo výške 250 miliónov EUR, ktorá má pomôcť zmierniť závislosť od energie z ruského plynu.

3.21 Rumunsko

Rumunský parlament prijal 7. septembra 2021 *zákon na ochranu zraniteľných spotrebiteľov*. Podpora je určená na pomoc pri vykurovaní domácností, na úsporu energie, energeticky účinné vybavenie domov a na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov.⁵⁴

Prvý balík opatrení trval od 1. novembra 2021 do 31. marca 2022 a dotkol sa približne 6 miliónov rodín (85 % rumunského obyvateľstva).

Okrem **domácností** sa kompenzácie poskytli **verejným a súkromným nemocniciam, školám, škôlkam, mimovládny organizáciám a verejným poskytovateľom sociálnych služieb**.

⁵² Rakúsko. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-03-20/austria-increases-energy-subsidies-to-offset-high-gas-prices#xj4y7vzkg> [cit. 9.6.2022].

⁵³ Hoher Inflationsdruck: Nationalrat diskutiert über Entlastungsmöglichkeiten. Dostupné na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/PR/JAHR_2022/PK0301/index.shtml. [cit. 9.6.2022].

⁵⁴ Rumunsko. Dostupné na: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/legea-consumatorului-vulnerabil-a-fost-adoptata-si-se-va-aplica-de-la-1-noiembrie-1660455> [cit. 9.6.2022].

Vláda 11. januára 2022 oznámila nový systém ochrany spotrebiteľov v domácnostiach s mesačnou spotrebou do 300 kWh vrátane **zníženia DPH na 5 %**, ako aj **kompensáciu za zelený certifikát**. Vláda tiež pripravuje schému podpory pre zemný plyn.

Vláda zaviedla 20. marca 2022 **ročný strop pre ceny elektriny a zemného plynu**. Domácnosti zaplatia za elektrinu, ak **nespotrebujú viac ako 100 kW mesačne, 14 centov za kW** a ak ich **spotreba presiahne 300 kW**, bude sa im účtovať maximálne **16 centov za kW**. Priemyselné spoločnosti zaplatia za kW **20 centov**. Pokiaľ ide o **zemný plyn**, jeho cena **pre domácnosti bude maximálne 6 centov** a pre **priemyselných odberateľov najviac 7 centov za kW**.⁵⁵

3.22 Slovinsko

Koncom januára 2022 vláda poskytla občanom s nízkymi príjmami jednorazovú dotáciu na energie. Približne 621 000 ľudí dostalo **jednorazový energetický poukaz vo výške 150 EUR** a **veľké rodiny 200 EUR**. Štát na toto opatrenie vyčlenil celkovo 106 miliónov EUR a peniaze na platbu sa budú čerpať z *Klimatického fondu*.

Od 1. februára 2022 **do konca apríla boli domácnosti oslobodené od platenia účtov za elektrinu a znížili sa spotrebné dane z elektriny a pohonných hmôt**.

Časť nákladov na opatrenia je hradená zo zisku firiem, ktoré majú sieťový poplatok za elektrinu.⁵⁶

Vláda tiež poskytla pomoc vo výške približne 70 miliónov EUR pre najviac postihnuté hospodárske odvetvia (najmä **poľnohospodárstvo**).⁵⁷

3.23 Španielsko

Španielska vláda schválila 24. júna 2021 sériu daňových a trhových opatrení na riešenie zvýšenia cien, medzi ktoré patrilo **zníženie sadzby DPH z 21 % na 10 % pre zákazníkov s menej než 10 kW** zmluvnej energie do 31. decembra 2021 a dočasné pozastavenie výrobných daní (zo 7 % na 0 %) do 30. septembra 2021.

⁵⁵ Rumunsko. Dostupné na: <https://bnr.bg/varna/post/101618441> [cit. 9.6.2022].

⁵⁶ Slovinsko. Dostupné na: <https://www.delo.si/novice/slovenija/danes-in-v-cetrtek-nakazilo-po-150-evrov/> [cit. 9.6.2022].

⁵⁷ Slovinsko. Dostupné na: <https://www.primorske.si/slovenija/vlada-najranljivejsim-namenja-energetski-solidarno> [cit. 9.6.2022].

Okrem toho sa sadzba **spotrebnej dane z elektriny** do konca roka 2021 znížila z **5,11 % na 0,5 %**, **dočasne sa pozastavila daň z výroby energie** (zo 7 % na 0 %).

Vláda tiež zaviedla **strop ceny plynu** pre regulovanú tarifu zemného plynu, známu ako „tarifa poslednej inštancie“ (TUR) pre odberateľov, ktorí majú ročnú spotrebu nižšiu než 50 MWh.⁵⁸

Dňa 14. septembra 2021 vláda schválila zákon, ktorým sa ustanovuje **dočasné zníženie trhových príjmov pre energetické spoločnosti**, ktoré neprodukurujú emisie CO₂, s cieľom znížiť účty zákazníkov. Toto číslo sa vypočíta ako podiel prebytku cien zemného plynu nad základnou cenou plynu stanovenou na 20 EUR/MWh.⁵⁹

Mechanizmus vrátenia zisku:

Mechanizmus vrátenia zisku vyžaduje, aby producenti elektriny, ktorí do jeho pôsobnosti spadajú, po dobu uplatňovania tohto dočasného opatrenia vracali španielskemu elektrizačnému systému sumu získanú z predaja vyrobenej energie (zisk). Z jeho pôsobnosti sú výslovne vylúčené zariadenia, ktoré majú špecifický regulovaný systém odmeňovania; zariadenia v elektrizačných sústavách mimo polostrov; zariadenie s čistým výkonom do 10 MW. Aby sa čiastka vracala, musia byť ceny plynu vyššie ako 20 eur/MWh.⁶⁰

$$Y_i^t = \frac{Q_i^t \times (P_{GN}^t - 20) \times \alpha}{FMIG^t}$$

Y_i^t – je suma zníženia v eurách zodpovedajúca i-tému zariadeniu v uvažovanom mesiaci t .

Q_i^t – je celkové množstvo elektrickej energie vyrobenej i-tým zariadením za mesiac t v MWh. Na účely výpočtu bude vypočítaná energia nameraná vo vstupných bodoch spoločností.

$FMIG^t$ – je priemerný faktor internalizácie ceny zemného plynu v trhovej cene v mesiaci t .

⁵⁸Španielsko. Dostupné na: <https://elperiodicodelaenergia.com/el-gobierno-reducira-el-impuesto-especial-a-la-electricidad-del-511-al-05/> [cit. 10.6.2022].

⁵⁹Španielsko. Dostupné na: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2021-14974 [cit. 10.6.2022].

⁶⁰ Temporary windfall profit reduction mechanism on remuneration from electricity production activity in Spain. Dostupné na: <https://www.wfw.com/articles/temporary-windfall-profit-reduction-mechanism-on-remuneration-from-electricity-production-activity-in-spain/> [cit. 10.6.2022].

P^tGN – je priemerná cena zemného plynu v mesiaci t , meraná v eurách za MWh. Bude vypočítaná ako priemerná cena zemného plynu vo virtuálnom bilančnom bode (PVB) pre každý deň zodpovedajúceho obdobia na trhu s plynom (MIBGAS).

α je modulačný parameter redukcie, ktorý bude nadobúdať hodnoty 0,9.⁶¹

Platba vrátenia zisku bude vykonávaná mesačne a majitelia dotknutých zariadení majú jeden mesiac na zaplatenie uvedených súm prevádzkovateľovi systému. Sumu, ktorú má majiteľ zariadenia zaplatiť, vypočíta prevádzkovateľ systému. Sumy budú použité na financovanie nákladov poplatkov za elektrizačnú sústavu a na pokrytie nesúládov medzi príjmami a nákladmi na systém.

Dňa 26. októbra bol prijatý zákon č. 23/2021, ktorým sa **zvyšuje sociálny bonus pre zraniteľných spotrebiteľov** zo súčasných 25 % na 60 % a zo 40 % na 70 % v prípade silne zraniteľných osôb s účinnosťou do 31. marca 2022.

Okrem toho sa rozpočet na tepelný sociálny bonus v roku 2021 zdvojnásobuje a zvyšuje sa na 202,5 milióna EUR, v priemere **až do výšky 90 EUR** (35 EUR v najteplejších a 124 EUR v najchladnejších oblastiach) na pomoc zraniteľným rodinám v úsilí čeliť prudkému nárastu cien elektriny a zemného plynu.⁶²

Španielsko získalo 25. marca 2022 povolenie od EÚ uplatňovať opatrenia na zníženie cien elektrickej energie s prihliadnutím na ich štatút „energetického ostrova“ spolu s Portugalskom (elektrické prepojenie Španielska so severnou Európou je len 2,8 %).⁶³

Vláda 29. marca 2022 schválila ďalšie opatrenia na zmiernenie rastúcich cien energií vo forme „**Národného plánu reakcie na dôsledky vojny na Ukrajinu**“.⁶⁴ Plán zahŕňa ďalšiu priamu pomoc a zľavy vo výške 6 miliárd EUR v kombinácii s úvermi vo výške 10 miliárd EUR s priamou podporou podnikania vo viacerých odvetviach (doprava, potravinárstvo a energetika).

Sektor dopravy bude hlavným príjemcom nového balíka služieb s minimálnym bonusom **20 centov za liter paliva do 30. júna** (vláda bude financovať 15 centov zo zľavy, zatiaľ čo ropné spoločnosti pokryjú 5 centov), a spoločnosti **nákladnej a osobnej dopravy** dostanú **priamu pomoc vo výške 450 miliónov EUR**.

⁶¹ Temporary windfall profit reduction mechanism... C. d.

Dostupné na: <https://www.wfw.com/articles/temporary-windfall-profit-reduction-mechanism-on-remuneration-from-electricity-production-activity-in-spain/> [cit. 10.6.2022].

⁶² Španielsko. Dostupné na: <https://cms.law/en/media/local/cms-asl/files/publications/publications/cms-analysis-royal-decree-law-23-2021?v=1> [cit. 10.6.2022].

⁶³ Španielsko. Dostupné na: <https://www.epe.es/es/economia/20220325/espana-portugal-logran-ue-permita-13431243> [cit. 10.6.2022].

⁶⁴ Národný plán reakcie na dôsledky vojny na Ukrajinu. Španielsko. Dostupné na: https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/councilministers/Paginas/2022/20220329_council.aspx [cit. 10.6.2022].

Zvyšná časť podpory hospodárstva: 362 miliónov EUR **pre poľnohospodárstvo**, 68 miliónov EUR **odvetvie rybného hospodárstva**, viac ako 500 miliónov EUR na **pomoc veľkým spotrebiteľom elektrickej energie** a 125 miliónov EUR pre **plynárenský priemysel**. Platí **zákaz zvýšenia účtu za plyn o viac než 5 %** za štvrtrok pre spotrebiteľov.

Európska komisia sa 26. apríla **dohodla na cenovom strope pre zemný plyn** pre Španielsko a Portugalsko (energetický ostrov) na 50 EUR/MWh, čo *de facto* oddeľuje cenu elektriny od zemného plynu na nasledujúcich 12 mesiacov. To by malo viesť k zníženiu účtov za elektrinu pre približne 40 % španielskych a portugalských spotrebiteľov s regulovanými sadzbami na polovicu.

3.24 Švédsko

Vláda 13. januára 2022 schválila 590 miliónov EUR na pomoc **domácnostiam najviac postihnutým rastúcimi cenami elektriny**. Tí, ktorí spotrebujú viac ako 2 000 kWh mesačne (1,8 milióna domácností), dostanú kompenzáciu za mesiace maximálne – december, január a február vo výške **188 EUR/mesačne**.

Kompenzácie sú odstupňované. Pri spotrebe 700 kWh mesačne zákazník dostane kompenzáciu **300 SEK / 28 EUR za dobu troch mesiacov**. Najvyšší stupeň je na úrovni spotreby od 2 000 kWh mesačne a vyššie, kde zákazník dostane 2 000 SEK/188 EUR mesačne, teda celkom 6 000 SEK/565 EUR. Zdraženie elektriny sa dotklo výrazne tých domácností, ktoré bývajú v dome, kde využívajú na vykurovanie elektrinu. O podporu žiadajú energetické spoločnosti (nie spotrebiteľia).⁶⁵

Tabuľka: Výška podpory podľa spotreby ([Zdroj: www.regeringen.se](http://www.regeringen.se))

Spotreba za mesiac (kWh)	Výška podpory (spolu december – február) v SEK	Výška podpory (spolu december – február) v EUR
	300	28
900 – 999	600	56
1000 – 1099	900	85
1100 – 1199	1200	113
1200 – 1299	1500	141
1300 – 1399	2100	197
1400 – 1499	2700	254
1500 – 1599	3300	310
1600 – 1699	3900	367
1700 – 1799	4500	423
1800 – 1899	5100	480
1900 – 1999	5700	536
Nad 2000	6000	565

⁶⁵ Švédsko. Kompensation för höga elpriser. Dostupné na:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2022/01/kompensation-for-hoga-elpriser/>. [cit. 10.6.2022].

Vláda 21. marca 2022 predstavila nový balík opatrení na riešenie rastúcich cien pohonných hmôt a elektriny. **Daň z nafty a benzínu** sa od júna do októbra 2022 dočasne **zníži na najnižšiu úroveň** povolenú podľa nariadení EÚ. Celkové náklady na toto opatrenie sa odhadujú na 360 miliónov EUR. Ďalším opatrením je **kompenzačná platba vo výške od 96 do 144 EUR** pre súkromné osoby, ktoré vlastnia auto. Celkové náklady na toto opatrenie sa odhadujú na 380 miliónov EUR. Ďalšie finančné prostriedky budú rozdelené na **nákup elektrických vozidiel** (na finančnú podporu vo výške 6 700 EUR). Odhadované dodatočné náklady sú 370 miliónov EUR.

Príspevok na bývanie pre rodiny s deťmi sa od júla do decembra 2022 tiež dočasne zvýšil. **Dodatočný prídavok na dieťa** sa bude rovnať 25 % predbežného príspevku na bývanie a bude predstavovať najviac **128 EUR mesačne**. Celkové náklady sa odhadujú na 48 miliónov EUR.⁶⁶

3.25 Taliansko

Taliansko 27. septembra 2021 schválilo krátkodobé opatrenia v hodnote 3 miliardy EUR na kompenzáciu očakávaného rastu cien elektrickej energie.

Finančné prostriedky sú rozdelené na 2 miliardy EUR na **odstránenie všeobecných systémových poplatkov** v odvetví elektrickej energie a 480 miliónov EUR na zníženie poplatkov za účty za zemný plyn. Systémové poplatky na účtoch za elektrinu budú kompenzované sumou 700 miliónov EUR z výnosov CO₂ a 1,3 miliardy EUR z *Národného fondu energetických a environmentálnych služieb*.

DPH na **zemný plyn klesla na 5 %** na dodávky na „civilné a priemyselné využitie“. Opatrenie sa uplatňuje od posledného štvrťroka 2021 (október až december). DPH za zemný plyn je teraz **na úrovni 10 % a 22 %** v závislosti od spotreby.

Vláda tiež schválila **sociálny bonus** pre sociálne slabšie rodiny a rodiny s výskytom vážnych chorôb, na ktoré vyčlenila 450 miliónov EUR.⁶⁷

Pre malé podniky (s nízkonapäťovými používateľmi do 16,5 kW) a pre domácnosti vláda schválila **sadzbu všeobecných poplatkov na nulu** za posledný štvrťrok 2021.⁶⁸ Ďalších 480

⁶⁶ Švédsko. Dostupné na: <https://www.lecho.be/economie-politique/belgique/general/reductions-de-taxes-et-cheques-aux-menages-au-menu-a-travers-l-europe/10359580> Dostupné na: <https://www.government.se/press-releases/2022/03/government-presents-package-of-measures-to-address-rising-fuel-and-electricity-prices-as-a-result-of-the-invasion-of-ukraine/> [cit. 10.6.2022].

⁶⁷ Taliansko. Dostupné na: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2021/09/27/21G00141/sg> [cit. 10.6.2022].

⁶⁸ Taliansko. Dostupné na: <https://tg24.sky.it/politica/2021/09/23/aumento-bollette-decreto#00> [cit. 10.6.2022].

miliónov EUR bolo vyčlenených na **zrušenie poplatkov za účty za plyn pre všetkých používateľov**. Na zvýšenie **sociálneho bonusu** (zľava z účtov pre ekonomicky znevýhodnené rodiny alebo osoby s vážnym zdravotným stavom) použije 912 miliónov EUR na kompenzáciu nového zvýšenia. Talianska vláda tiež zaviedla možnosť **pre spotrebiteľov platiť svoje účty za energiu vo viacerých splátkach** za celý rok 2022.

Dňa 12. januára 2022 taliansky minister priemyslu oznámil **zvýšenie daní z príjmu právnických osôb** (pre energetické spoločnosti), **ktoré profitovali z rastúcich cien elektrickej energie**.⁶⁹

Ďalšími opatreniami sú **zníženie ceny benzínu o 25 centov, daňové úľavy pre firmy a možnosť platiť účty za energiu v splátkach**.

Od mája platí nový balík opatrení na pomoc rodinám a podnikom, ale aj na urýchlenie zavádzania zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov ⁷⁰ v hodnote 14 miliárd. Balík obsahuje opatrenia – **jednorazový bonus vo výške 200 EUR** pre 28 miliónov pracovníkov a dôchodcov (s príjmom nižším ako 35 000 EUR).

Ďalším opatrením je **zníženie sadzby dane zo sociálneho zabezpečenia štátnych zamestnancov o 0,8 %** a tiež **pomoc veľkým mestám, ďalej daňový bonus pre firmy na nákup zemného plynu a elektriny**, ktorý sa zvyšuje na 25 % a **bonus pre dopravcov**, ktorí za prvý štvrťrok 2022 majú **28% daňový bonus na nákup nafty**.

⁶⁹Taliansko. Dostupné na: <https://www.ilsole24ore.com/art/bollette-piano-rate-10-mesi-le-famiglie-difficolta-AE6FdT3> [cit. 10.6.2022].

⁷⁰Taliansko. Dostupné na: <https://www.corriere.it/economia/aziende/cards/bonus-sociale-retroattivo-taglio-accise-fino-all-8-luglio-200-euro-redditi-bassi-cosa-c-decreto-aiuti/superbonus-110percento-le-villette-valido-fino-30-settembre.shtml> [cit. 10.6.2022].

4. Záver a zhrnutie

Ceny energií začali rásť v druhej polovici roka 2021. Už vtedy vlády jednotlivých štátov začali prijímať opatrenia na zmiernenie rastu cien energií pre konečných spotrebiteľov. Opatrenia, ktoré uvádzame štáty postupne zvädzali do svojich politík **od septembra 2021**.

Tabuľka č. 1: Opatrenia, ktoré sú platné od septembra 2021 vo vybraných štátoch

Štáty	Znížená daň za energiu / DPH	Regulácia maloobchodných cien	Podpora zraniteľných skupín	Daň z neočakávaných ziskov / regulácia	Podpora podnikania	iné
Belgicko	✓	✓	✓			✓
Bulharsko		✓		✓	✓	
Cyprus	✓		✓			
Česká republika	✓		✓		✓	
Chorvátsko	✓		✓			
Dánsko			✓			
Estónsko	✓	✓	✓		✓	
Fínsko	✓		✓		✓	
Francúzsko	✓	✓	✓			
Grécko			✓		✓	
Holandsko	✓		✓		✓	
Írsko	✓		✓			✓
Luxembursko		✓	✓		✓	
Maďarsko		✓				
Nemecko	✓		✓			✓
Nórsko			✓		✓	
Poľsko	✓	✓	✓			
Portugalsko	✓		✓			
Rakúsko	✓		✓		✓	
Rumunsko	✓	✓	✓		✓	
Slovinsko	✓		✓		✓	
Španielsko	✓	✓	✓	✓	✓	
Švédsko	✓		✓			✓
Taliansko	✓		✓	✓	✓	

Zdroj: Vypracovala autorka na základe citovaných zdrojov informácií

Zhrnutie:

Ceny energií sa po skončení pandémie COVID-19 zvyšovali na celom svete. Dôvodom bolo najmä oživenie ekonomiky po koronavírusovej kríze a nárazová vyššia spotreba. K vyšším cenám však prispeli aj ďalšie faktory: rastúca cena emisných kvót, nižšia výroba veterných elektrární (v kontraste s vyšším dopytom po energiách), geopolitický vývoj a následne vojna na Ukrajine.

Európska Komisia už v októbri 2021 vyzvala členské štáty EÚ, aby sa snažili svojim občanom pomôcť zvládnuť zvyšujúce sa ceny energií.

Podporu na zvládnutie prudkého nárastu cien energií, ktorú štáty použili na ochranu svojich obyvateľov, môžeme rozdeliť do troch kategórií:

- **priama podpora** – sociálna podpora zraniteľných skupín obyvateľov (*tabuľka č. 2*)
- **zníženie daní a poplatkov** (*tabuľka č. 3*)
- **regulovanie cien energií** (elektriny a zemného plynu), zastropovanie cien energií (*tabuľka č. 4*)
- **Podpora súkromných spoločností** (*tabuľka č. 5*)
- **Zásah vlád voči dodávateľom** (*tabuľka č. 6*)

Štáty sa snažia pomôcť svojim obyvateľom rôznymi prostriedkami. **Priamo** (pomocou jednorazových platieb) aj **plošne** zavádzaním rôznych podpôr, znižovaním poplatkov spoločnostiam, znižovaním daní, zavádzaním bonusov chcú docieľať aby konečná cena, ktorú budú znášať spotrebitelia, bola čo najnižšia. Konečnú cenu energie pre spotrebiteľa sa štáty snažia znížiť odpustením poplatkov, znížením daní, grantmi pre súkromné spoločnosti a tiež podporou domácností.

K **regulácii ceny energie** rovnako ako *Slovensko* pristúpili štáty ako *Bulharsko, Chorvátsko, Estónsko, Francúzsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Portugalsko, Rumunsko a Španielsko*.

Veľká časť krajín využila možnosti **zníženia cien pomocou zníženia rôznych poplatkov** za zelenú energiu alebo distribučné poplatky. Toto opatrenie sa zameriava na všetkých spotrebiteľov.

Na financovanie využívajú vlády rôzne prostriedky, vo väčšine ide o financie vyčlenené zo štátnych rozpočtov, ale tiež z rôznych fondov.

Zníženie daní predstavuje plošné opatrenie. Negatívom je, že nemusí mať skutočný efekt na konečnú cenu. Časť zníženia môžu využiť predajcovia alebo distribútori na navýšenie marží. Zníženie daní ako plošné opatrenie predstavuje vysoké náklady pre štát, ale vo výsledku nemusí predstavovať výraznú pomoc pre občanov. Dočasné zníženie daní môže po skončení skokovo navýšiť cenu.

Efektívnejším nástrojom je **cielená sociálna podpora**. Ideálne je využitie existujúcich nástrojov, kde nedôjde k navýšeniu administratívnych nákladov. Riešením môže byť aj jednorazová plošná podpora prostredníctvom poukážok alebo kupónov, ktorá cieľi na

vybrané príjmové skupiny obyvateľov. Táto podpora je adresná, cieľená na najpostihnutejších občanov a vedie k zmierneniu sociálnych rozdielov.

Na základe získaných informácií sa nám podarilo porovnať opatrenia, ktoré boli zavedené v 25 štátoch. Niektoré opatrenia boli plošné, iné sa cielene sústredili na odberateľov energií, ktorí spadajú do nízko príjmovej skupiny obyvateľstva.

➤ **Priama podpora – sociálna podpora zraniteľných skupín obyvateľov**

Tabuľka 2: Podpora sociálne zraniteľných obyvateľov a podpora všetkých obyvateľov

	Podpora pre najzraniteľnejších	Podpora pre všetky domácnosti
Slovensko	-	-
Belgicko	Sociálna tarifa energetický poukaz – 80 EUR <i>Fond na elektrinu a plyn</i> Zníženie poplatkov	100 EUR poukaz na energie Na vykurovanie olejom 200 EUR poukaz Zrušenie poplatkov za plyn a energiu
Bulharsko	-	-
Cyprus	Zníženie DPH z 19 % na 5 %	10% zľava na účet za elektrinu V novembri a decembri elektrina a plyn bez DPH (-21%)
Česká republika	<i>Zákon o pomoci domácnostiam a podnikateľom</i>	-
Chorvátsko	Podporné opatrenia Poukážky na účty za elektrinu	-
Dánsko	„tepelný šek“ 800 EUR/ domácnosť	-
Estónsko	Zľavnená cena elektriny	-
Fínsko	Pripravuje model podpory	-
Francúzsko	Jednorazový príspevok vo výške 100 EUR	Jednorazový príspevok vo výške 100 EUR zmena vzorca na výpočet taríf

Grécko	<p>dotácia na účet za elektrinu 42 EUR na prvých 300 kWh</p> <p>Plné pokrytie rastu cien domácnostiam s spotrebou do 600 kWh mesačne</p> <p>200 EUR pre všetkých dôchodcov s nízkymi príjmami</p> <p>Strop veľkoobchodných cien elektriny a vrátenie až 60 % všetkých príplatkov, ktoré zaplatili</p>	-
Holandsko	<p>Podpora zateplenia domov a budov</p> <p>Jednorazový príspevok vo výške 800 EUR</p>	-
Írsko	<p>Jednorazový príspevok vo výške 200 EUR</p> <p>Bezplatná modernizácia budov</p>	Jednorazový príspevok vo výške 200 EUR
Luxembursko	Jednorazový príspevok vo výške 400 EUR	Zmrazenie cien nájomného
Maďarsko	-	-
Malta	-	-
Nemecko	<p>Pokrytie účtov za vykurovanie v plnej výške</p> <p>Jednorazový príspevok</p> <p>zvýšenie príspevku pre dochádzajúcich zníženie príplatkov EEG</p>	-
Nórsko	<p>mimoriadny grant pre študentov,</p> <p>zvýšená podpora pre vdovy</p>	-
Poľsko	<p>Príspevok vo výške 106 EUR na osobu</p> <p>Zákon, ktorého cieľom je ochrániť najzraniteľnejších</p>	-

Portugalsko	Sociálna tarifa elektriny a plynu oslobodenie od dvoch dodatkových poplatkov a daní uplatňovaných na účty za elektrinu	-
Rakúsko	Jednorazový príspevok vo výške 300 EUR	Jednorazový príspevok vo výške 150 EUR
Rumunsko	<i>zákon na ochranu zraniteľných spotrebiteľov</i>	-
Slovinsko	Jednorazový príspevok vo výške 150 EUR a pre veľké rodiny 200 EUR	-
Španielsko	sociálny bonus 60 % a 70 % Tepelný bonus v priemere 90 EUR	zákaz zvýšenia účtu za plyn o viac ako 5 % za štvrtrok pre spotrebiteľov
Švédsko	Pomoc pre sociálne slabé rodiny 188 EUR/mesačne	-
Taliansko	Sociálny bonus Jednorazový bonus vo výške 200 EUR	

Zdroj: Vypracovala autorka na základe citovaných zdrojov informácií

Priamu podporu vo svojich politikách využili takmer všetky skúmané štáty (*Belgicko, Chorvátsko, Dánsko, Holandsko, Francúzsko, Grécko, Írsko, Luxembursko, Nórsko, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko*). Podpora bola zameraná prioritne na sociálne slabšie skupiny obyvateľstva. Štáty svojim obyvateľom poskytli **jednorazový príspevok vo výške od 100 EUR až 800 EUR** (*Dánsko a Holandsko príspevok 800 EUR*). Niektoré štáty sa špeciálne zamerali na podporu dôchodcov (*Grécko*) a vdov (*Nórsko*) (vo Švédsku vláda rozhodla o vyplácaní priamej podpory pre znevýhodnené skupiny v priebehu 3 mesiacov, vo výške 188 EUR/ mesiac).

Priama podpora bude vyplatená všetkým domácnostiam v štátoch *Belgicko, Francúzsko, Írsko a Rakúsko* vo výške od 100 – 200 EUR.

Podpora sociálne znevýhodnených obyvateľov:

- ✓ Priama **podpora pomocou príspevku** (jednorazového).
- ✓ Podpora sociálne znevýhodnených obyvateľov je tiež **formou grantov na obnovu budov** (Írsko uviedlo, že sociálne slabšie skupiny budú mať bezplatnú modernizáciu budov).

- ✓ Zníženie DPH
- ✓ Sociálna tarifa – zľavenie ceny elektriny a zemného plynu (špeciálne zvýhodnenie pre sociálne znevýhodnených obyvateľov).
- ✓ Oslobodenie od poplatkov.
- ✓ Zmrazenie nájomného.

➤ **Zníženie daní a poplatkov**

Tabuľka 3: Zníženie daní na zemný plyn, elektrinu a pohonné hmoty

	Zníženie daní na energie	Nafta a benzín
Slovensko	-	-
Belgicko	Elektrina zníženie z 21 % na 6 % Plyn zníženie dane na 6%	Zníženie spotrebných daní o 0,175 EUR/l
Bulharsko	-	-
Cyprus	Zníženie daní z 19% na 5% za elektrinu pre zraniteľné skupiny	-
Česká republika	November a december 2021 bol elektrina a plyn bez DPH (-21%)	Zrušili cestné dane pre osobné, autobusové a nákladné vozidlá do dvanástich ton zrušila sa povinnosť pridávať do benzínu a nafty drahšie biopalivo
Chorvátsko	plyn a teplo na 13 z 25 %. za plyn daň dočasne klesne na 5 % (apríl 2022 – marec 2023)	-
Dánsko	-	-
Estónsko	-	-
Fínsko	-	Zníženie povinnosti zmiešavať viac biopalív s benzínom a naftou (zníženie o 12 centov za liter)

Francúzsko	vláda znížila aj daň z elektriny z 22,50 EUR za MWh na 1 EUR pre domácnosti a 50 centov pre podniky obmedzenie zvýšenia cien energie maximálne na 4 %	zľavu 15 centov za liter
Grécko	-	-
Holandsko	Zníženie daní na celý rok 2022 na energie z 21 % na 9 %	znížila spotrebnú daň z benzínu a nafty o 21 %.
Írsko	30% zníženie daní na teplo a elektrinu	-
Luxembursko	daňové úľavy	zníženie o 7,5 centu/EUR za liter paliva
Maďarsko	-	Strop ceny na 1 l nafty a benzínu na 1,3 EUR
Malta	-	-
Nemecko	-	zníženia cien pohonných hmôt (zníženie dane) o 30 centov za benzín a o 14 centov za naftu.
Nórsko	-	-
Poľsko	0% DPH na potraviny plyn a hnojivá a DPH na vykurovanie 5 %	DPH na benzín a naftu na 8 %
Portugalsko	Zníženie taríf p o 50 %, čo predstavuje pre domácnosti výšku tarify 0,2 %. Zníženie taríf p o 94 % pre priemysel	poukazu na čerpanie palív vo výške 20 EUR
Rakúsko	Zníženie taríf za zemný plyn a elektrinu o 90 %	-
Rumunsko	-	-
Slovinsko	Znížili sa spotrebné dane z elektriny	Znížili sa spotrebné dane z pohonných hmôt
Španielsko	Zníženie sadzby DPH na 10% Spotrebná daň sa znížila na 0,5% Pozastavila sa daň z výroby	Bonus na naftu a benzín 20 centov na liter

Švédsko	-	Zníženie dane z nafty a benzínu Od 96 EUR do 144 EUR pre vodičov
Taliansko	DPH na zemný plyn je vo výške 5%	Zníženie ceny benzínu o 2 centov Dopravcovia majú nárok na 28% daňový bonus na nákup nafty

Zdroj: Vypracovala autorka na základe citovaných zdrojov informácií

Štáty, ktoré zaviedli do svojich podpôr na zmiernenie dopadov nárastu cien energií **zníženie dane na ceny zemného plynu a elektrinu** sú *Belgicko, Cyprus, Česká republika, Chorvátsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Španielsko a Taliansko*.

Niektoré štáty sa tiež snažia **zmierniť nárast cien palív – benzínu a nafty**. Mechanizmy, ktoré na zníženie cien použili, sú zníženie daní a poplatkov, zníženie povinnosti zmiešavať viac biopalív, zavedenie poukazov na čerpanie pohonných hmôt, zľavnené cestovné.

Zavádzajú sa rôzne opatrenia:

- ✓ **Zníženie daní** z cien elektriny, zemného plynu, benzínu a nafty.
- ✓ Pozastavenie **dane z výroby energie**.
- ✓ **Cenové bonusy** na ceny benzínu a nafty.
- ✓ **Poukazy** na čerpanie nafty (Portugalsko).
- ✓ **Zastropovanie cien**.
- ✓ **Zníženie povinnosti zmiešavať viac biopalív** (Česká republika, Fínsko).
- ✓ **Zrušenie cestných daní**.

➤ **Regulovanie cien energií (elektriny a zemného plynu)**

Tabuľka 4: Regulované ceny energií

	Regulované ceny energií
Slovensko	zastropovanie cien elektriny a plynu
Belgicko	
Bulharsko	zmrazenie cien elektriny a tepla
Cyprus	-
Česká republika	-
Chorvátsko	zastropovanie cien energií na 9,6 % pre elektrinu a 20 % pre plyn.
Dánsko	-
Estónsko	zastropovanie cien energií
Fínsko	-
Francúzsko	zastropovanie cien plynu
Grécko	-
Holandsko	-
Írsko	-
Luxembursko	ceny elektriny aj plynu sa stabilizovali
Maďarsko	zastropovanie ceny energií
Malta	zastropovanie ceny energií
Nemecko	-
Nórsko	-
Poľsko	-
Portugalsko	zastropovanie cien plynu
Rakúsko	-
Rumunsko	ročný strop pre ceny elektriny a zemného plynu
Slovinsko	-
Španielsko	zastropovanie cien plynu
Švédsko	-
Taliansko	-

Zdroj: Vypracovala autorka na základe citovaných zdrojov informácií

Rovnako ako Slovenská republika aj štáty ako *Bulharsko, Chorvátsko, Estónsko, Francúzsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Portugalsko, Rumunsko a Španielsko* zastropovali ceny energií pre svojich obyvateľov.

Niektoré štáty určili iba strop na ceny zemného plynu (*Francúzsko, Portugalsko a Španielsko*), ostatné spomínané štáty zastropovali spolu s cenou plynu aj ceny elektriny.

➤ Podpora súkromných spoločností

Tabuľka 5: Podpora súkromného a verejného sektora

	Podpora súkromných spoločností
Slovensko	Podpora poľnohospodárstva
Belgicko	-
Bulharsko	Kompenzáciu spoločností sumou 55 EUR/MWh na dva mesiace Odškodnenie podnikov maximálne do výšky 30 %
Cyprus	-
Česká republika	Záruka s úrokovou sadzbou vo výške 0 % na úhradu nákladov na ich prevádzku
Chorvátsko	-
Dánsko	-
Estónsko	Sieťové poplatky sú znížené na 0 EUR
Fínsko	Granty pre poľnohospodárov a pre logistiku Zvýšený odpočet výdavkov na dochádzanie „Pracovná nafta“ – nižšia sadzba dane
Francúzsko	Autodopravcovia priama dotácia
Grécko	Zvýšené dotácie na účet za elektrinu 65 EUR na prvých 300 MWh
Holandsko	Zníženie daní na celý rok 2022 na energie z 21 % na 9 %
Írsko	-
Luxembursko	Opatrenia na ochranu podnikov pred vyššími cenami energií
Maďarsko	-
Malta	Vláda kompenzuje firmám straty
Nemecko	-
Nórsko	Podpora poľnohospodárstva Podpora neziskového sektora a udržateľného bývania Podpora obcí
Poľsko	Podpora poľnohospodárstva Podpora verejnej správy
Portugalsko	Zníženie tarify za prístup k sieťam pre priemyselné spoločnosti o 30 % Zrušenie „poplatku za výrobu“ v rámci osobitného režimu obnoviteľných zdrojov energie Zníženie taríf za prístup do siete o 13 %.
Rakúsko	Spoločnostiam odloženie niektorých daňových platieb

Rumunsko	Kompenzácie verejným a súkromným nemocniciam, školám, škôlkam, mimovládny organizáciám a verejným poskytovateľom sociálnych služieb. Priemyselné spoločnosti zaplatia za elektrinu za kW až 20 centov Cena za plyn max. 7 centov za kW
Slovinsko	Podpora poľnohospodárstva
Španielsko	Podpora nákladnej dopravy Podpora poľnohospodárstva Podpora podnikov s veľkou spotrebou energie Podpora podnikania v odvetviach dopravy, potravinárstva a energetiky
Švédsko	-
Taliansko	Daňové úľavy pre firmy je možné platiť účty za energiu v splátkach. Zníženie sadzby dane pre štátnych zamestnancov o 0,8 % Pomoc veľkým mestám 25% a bonus na nákup elektriny a plynu

Zdroj: Vypracovala autorka na základe citovaných zdrojov informácií

Skúmané štáty sa okrem podpory domácností a podpory sociálne slabších obyvateľov zamerali aj na **podporu súkromného a verejného sektoru:**

- ✓ **Zľava z poplatkov**, zrušenie výrobných poplatkov.
- ✓ **Odškodnenie** podnikov.
- ✓ Záruka na **0 % úrokovej sadzby**.
- ✓ Granty pre **poľnohospodárov**.
- ✓ Bonus na **dochádzanie do zamestnania**.
- ✓ **Zvýhodnené tarify**.
- ✓ Kompenzácie pre **nemocnice, školy, škôlky, verejným poskytovateľom sociálnych služieb**.
- ✓ Podpora **podnikov s veľkou spotrebou energie**.
- ✓ Podpora **pre dopravcov**.
- ✓ Podpora **pre obce a mestá**.
- ✓ Podpora **štátnych zamestnancov**.

➤ **Zásah vlád voči dodávateľom**

Tabuľka 6: Daň z neočakávaných ziskov / zásah voči dodávateľom energie

	Zásah vlád voči dodávateľom
Slovensko	-
Belgicko	zakázané jednostranné zmeny v zmluvách o energiách
Bulharsko	-
Cyprus	-
Česká republika	-
Chorvátsko	-
Dánsko	-
Estónsko	-
Fínsko	-
Francúzsko	-
Grécko	-
Holandsko	-
Írsko	-
Luxembursko	-
Maďarsko	-
Malta	-
Nemecko	-
Nórsko	-
Poľsko	-
Portugalsko	-
Rakúsko	-
Rumunsko	-
Slovinsko	-
Španielsko	dočasné zníženie trhových príjmov pre energetické spoločnosti
Švédsko	-
Taliansko	zvýšenie daní z príjmu právnických osôb (pre energetické spoločnosti), ktoré profitovali z rastúcich cien elektrickej energie

Zdroj: Vypracovala autorka na základe citovaných zdrojov informácií

Iba tri štáty zaviedli vo svojich opatreniach zásahy voči dodávateľom. *Belgicko* zaviedlo zákaz zmeny v zmluvách o energiách. *Španielsko* zaviedlo dočasné zníženie príjmov pre energetické spoločnosti a v *Taliansku* zaviedli vyššie dane pre energetické spoločnosti, ktoré profitujú zo zdražovania energií.

5. Použité zdroje

1. Vnútroštátne politiky na ochranu spotrebiteľov pred rastúcimi cenami energií. Bruegel datasets. Dostupné na: <https://www.bruegel.org/publications/datasets/national-policies-to-shield-consumers-from-rising-energy-prices/> [cit. 13.6.2022].
2. Aktuality. Dostupné na: <https://www.aktuality.sk/clanok/66sh5dm/slovenske-elektrarne-budu-do-roku-2024-dodavat-domacnostiam-elektrinu-za-sucasnu-cenu/> [cit. 13.6.2022].
3. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví. Dostupné na: <https://www.urso.gov.sk/urso-naklady-domacnosti-za-dodavku-elektriny-vzrastu-v-roku-2022-priemerne-o-3-az-4-eura-mesacne-o-dalsich-zlozkach-ceny-elektriny-urad-este-rozhoduje-viac-v-modelovom-priklade/> [cit. 13.6.2022].
4. Belgicko. Sociálna tarifa za energiu. Dostupné na: <https://www.lecho.be/economie-politique/belgique/federal/budget-2022-ce-qu-il-faut-retenir-de-la-communication-du-gouvernement/10338191.html> [cit. 25.5.2022].
5. Belgicko. Sociálna tarifa za energiu. Dostupné na: <https://www.rtb.be/article/budget-federal-2022-le-tarif-social-elargi-et-un-cheque-energie-de-80-euros-pour-les-plus-fragiles-10858617?id=10858617> [cit. 25.5.2022].
6. Belgicko. Fond na plyn a elektrinu. Dostupné na: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/10/12/begrotingsakkoord-12-oktober-2021/> [cit. 25.5.2022].
7. Belgicko. Zmluvy. Dostupné na: <https://www.lecho.be/monargent/analyse/budget/ce-que-change-l-accord-budgetaire-pour-votre-facture-d-energie/10338267.html> [cit. 25.5.2022].
8. Belgicko. Zníženie daní. Dostupné na: <https://www.euractiv.com/section/electricity/news/belgium-to-cut-vat-on-electricity-in-response-to-energy-price-spike/>
9. Belgicko. Pokles cien benzínu a nafty. Dostupné na. Fond na plyn a elektrinu. Dostupné na: <https://www.vrt.be/vrtnws/en/2022/03/18/big-fall-in-the-price-of-petrol-and-diesel/> [cit. 25.5.2022].
10. Belgicko. Jadrové reaktory. Dostupné na: <https://www.aa.com.tr/en/europe/belgium-pushes-off-nuclear-energy-exit-by-10-years-due-to-ukraine-war/2540222#:~:text=Belgium%20has%20delayed%20its%20plan,Russia%20declared%20war%20on%20Ukraine.> [cit. 25.5.2022].
11. Bulharsko. Dane. Dostupné na https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/bulgaria-to-compensate-companies-for-expensive-electricity/ [cit. 25.5.2022].
12. Bulharsko. Kompenzácie za cenu elektrinu. Dostupné na: <https://serbia-energy.eu/bulgaria-compensation-for-high-electricity-prices-to-last-until-march-2022/> [cit. 25.5.2022].
13. Bulharsko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/markets/commodities/bulgaria-freezes-power-prices-households-until-end-march-2021-12-16/> [cit. 25.5.2022].
14. Cyprus. Dostupné na: <https://cyprus-mail.com/2021/09/17/electricity-bills-to-be-slashed-by-10-for-next-four-months/> [cit. 25.5.2022].
15. Cyprus. Zníženie dane. Dostupné na: <https://cyprus-mail.com/2021/11/04/cabinet-cuts-vat-on-electricity-bills-for-vulnerable-groups/> [cit. 25.5.2022]

16. Česká republika. Dostupné na: <https://www.penize.cz/bydleni/429500-ulevy-kvuli-zdrazeni-energii-stat-odpusti-dph-a-poplatky> [cit. 1.6.2022].
17. Česká republika. Pomoc domácnostiam. Dostupné na: <https://www.komora.cz/files/uploads/2021/12/Pomoc-domacnostem-a-podnikatelum-zasazenym-rustem-energii.pdf> [cit. 8.6.2022].
18. Parlamentný inštitút ČR. Dostupné na: <file:///C:/Users/hogemart/Desktop/Dokumenty/2013/poziadavky%20poslancov/2022/regulacia%20cien%20energie/regulacie%20cien%20energie.pdf> [cit. 8.6.2022].
19. Chorvátsko. Dostupné na: <https://ceenergynews.com/finance/croatia-adopts-636-million-euros-package-to-mitigate-the-growth-of-energy-prices/> [cit. 8.6.2022].
20. Dánsko. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/business/2022/jan/31/as-uk-households-feel-pressure-how-are-other-european-countries-tackling-energy-crisis> [cit. 8.6.2022].
21. Estónsko. Dostupné na: <https://arileht.delfi.ee/artikkel/94859291/madala-sissetulekuga-isikuile-huvitatakse-elektri-hinnatous-tagasiulatuvalt-koigile-tarbijatele-langetatakse-vorgutasusid> [cit. 8.6.2022].
22. Estónsko. Dostupné na: <https://www.leta.lv/es/item/A64CCD48-2245-425B-9AF1-A39A577DD087/jaunumi:feature/#i> [cit. 8.6.2022].
23. Fínsko. Dostupné na: https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/targeted-measures-to-compensate-for-increased-energy-prices-in-finland/ . Dostupné na: <https://yle.fi/uutiset/3-12394371> [cit. 8.6.2022].
24. Francúzsko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/business/energy/europe-tries-soften-blow-surgin-power-gas-prices-2021-09-22/> [cit. 8.6.2022].
25. Francúzsko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/business/energy/europe-tries-soften-blow-surgin-power-gas-prices-2021-09-22/> [cit. 8.6.2022].
26. Francúzsko. Dostupné na: <https://www.la Tribune.fr/entreprises-finance/industrie/energie-environnement/la-taxe-sur-l-electricite-reduite-au-minimum-903013.html> Dostupné na: <https://www.ethnos.gr/Economy/article/190214/neametroiepidothseissenoikokyriae-pixeirhseiskaibiomhxaniesgiahlektrikoreymakaifysikoaerio> [cit. 9.6.2022].
27. Grécko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/business/energy/europe-tries-soften-blow-surgin-power-gas-prices-2021-09-22/> [cit. 9.6.2022].
28. Grécko. Dostupné na: <https://www.ethnos.gr/Economy/article/190214/neametroiepidothseissenoikokyriae-pixeirhseiskaibiomhxaniesgiahlektrikoreymakaifysikoaerio> [cit. 8.6.2022].
29. Grécko. Dostupné na: <https://www.ekathimerini.com/economy/1167842/protection-from-energy-hikes/> [cit. 8.6.2022].
30. Grécko. Dostupné na: <https://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/energie-so-gehen-europaeische-laender-gegen-hohe-energiepreise-vor-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-220425-99-31784> [cit. 8.6.2022].
31. Grécko. Dostupné na: https://consent.yahoo.com/v2/collectConsent?sessionId=3_cc-session_1efa7826-1ee1-4caf-bd62-d1ed41ff45d2 [cit. 8.6.2022].
32. Holandsko. Dostupné na: <https://www.government.nl/latest/news/2022/03/21/measures-to-cushion-impact-of-rising-energy-prices-and-inflation> [cit. 8.6.2022].

34. Írsko, Dostupné na: <https://www.independent.ie/business/irish/price-caps-on-the-table-as-irish-energy-prices-far-exceed-eu-average-40969591.html>. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-58877189> [cit. 8.6.2022].
35. Dostupné na: <https://www.gov.ie/ga/preasraitis/58f78-858-million-in-budget-2022-to-support-the-transition-to-a-climate-neutral-circular-and-connected-economy-and-society/> Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-58877189> Dostupné na: <https://www.gov.ie/en/press-release/9d850-100-payment-to-all-domestic-electricity-accounts-approved-by-cabinet/> Dostupné na: <https://www.gov.ie/en/press-release/4323e-minister-ryan-has-welcomed-the-signing-of-the-legislation-needed-for-the-governments-electricity-costs-emergency-benefit-scheme/> [cit. 8.6.2022].
36. Luxembursko. Dostupné na: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/rgc/2021/11/19/a828/jo> [cit. 8.6.2022].
37. Luxembursko. Dostupné na: <https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2022/04-avril/27-backes-psc/lu-programme-de-stabilite-et-de-croissance-2022.pdf> [cit. 9.6.2022].
38. Luxembursko. Dostupné na: https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiqués/2022/03-mars/31-tripartite-agreement.html [cit. 9.6.2022].
39. Maďarsko. Dostupné na: <https://oecdoscope.blog/2021/10/22/at-the-cross-roads-of-a-low-carbon-transition-what-can-we-learn-from-the-current-energy-crisis/> [cit. 9.6.2022].
40. Maďarsko. Dostupné na: <https://www.ft.com/content/d0cfae8c-9007-4ece-a7b9-f369b6d3294b?shareType=nongift> [cit. 9.6.2022].
41. Maďarsko. Dostupné na: <https://timesofmalta.com/articles/view/no-plans-to-raise-energy-tariffs-minister-pledges.951163> [cit. 9.6.2022].
42. Nemecko. Dostupné na: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/eeg-umlage-1754214> [cit. 9.6.2022].
43. Nemecko. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/business/2022/jan/31/as-uk-households-feel-pressure-how-are-other-european-countries-tackling-energy-crisis> [cit. 9.6.2022].
44. Nemecko. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-03-24/germany-to-cut-fuel-tax-to-help-ease-burden-of-energy-prices> [cit. 9.6.2022].
45. Nórsko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/markets/commodities/norway-further-raise-household-electricity-subsidy-2022-01-10/> [cit. 9.6.2022].
46. Poľsko. Dostupné na: https://www.gov.pl/web/klimat/minister-klimatu-i-srodowiska-michal-kurtyka-skierowal-do-prac-rzadu-projekt-ustawy-wprowadzajacy-dodatki-dla-odbiorcy-wrazliwego?fbclid=IwAR3pqM5C2Bl1jvwo3B4XEPfl7eYVl5upbn_HQnxEeGyVNN16PTdxmYrwQHI [cit. 9.6.2022].
47. Poľsko. Dostupné na: <https://www.money.pl/gospodarka/ceny-pradu-w-gore-beda-rekompensaty-dla-najbiedniejszych-gospodarstw-6682712406907392a.html> [cit. 9.6.2022].
48. Poľsko. Dostupné na: <https://notesfrompoland.com/2021/11/26/polish-government-announces-tax-cuts-to-soften-blow-of-inflation/> [cit. 9.6.2022].

49. Poľsko. Dostupné na: <https://www.lecho.be/economie-politique/belgique/general/reductions-de-taxes-et-cheques-aux-menages-au-menu-a-travers-l-europe/10359580> [cit. 9.6.2022].
50. Poľsko. Dostupné na: <https://businessinsider.com.pl/twoje-pieniadze/polski-rzad-walczy-z-rosnacymi-cenami-pradu/3ssv152> [cit. 9.6.2022].
51. Portugalsko. Dostupné na: <https://www.portugal.gov.pt/pt/gc22/comunicacao/noticia?i=preco-da-eletricidade-nao-sobe-no-mercado-regulado-em-2022-afirma-ministro-do-ambiente-e-da-acao-climatica> [cit. 9.6.2022].
52. Portugalsko. Dostupné na: <https://eco.sapo.pt/2022/03/29/apoio-de-10-euros-mensais-por-garrafa-de-gas-vai-durar-pelo-menos-tres-meses/> [cit. 9.6.2022].
53. Rakúsko. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-03-20/austria-increases-energy-subsidies-to-offset-high-gas-prices#xj4y7vzkg> [cit. 9.6.2022].
54. Hoher Inflationsdruck: Nationalrat diskutiert über Entlastungsmöglichkeiten. Dostupné na: https://www.parlament.gv.at/PAKT/PR/JAHR_2022/PK0301/index.shtml. [cit. 9.6.2022].
55. Rumunsko. Dostupné na: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/legea-consumatorului-vulnerabil-a-fost-adoptata-si-se-va-aplica-de-la-1-noiembrie-1660455> [cit. 9.6.2022].
56. Rumunsko. Dostupné na: <https://bnr.bg/varna/post/101618441> [cit. 9.6.2022].
57. Slovinsko. Dostupné na: <https://www.delo.si/novice/slovenija/danes-in-v-cetrtek-nakazilo-po-150-evrov/> [cit. 9.6.2022].
58. Slovinsko. Dostupné na: <https://www.primorske.si/slovenija/vlada-najranljivejsim-namenja-energetski-solidarno> [cit. 9.6.2022].
59. Španielsko. Dostupné na: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2021-14974 [cit. 10.6.2022].
60. Španielsko. Dostupné na: <https://elperiodicodelaenergia.com/el-gobierno-reducira-el-impuesto-especial-a-la-electricidad-del-511-al-05/> [cit. 10.6.2022].
61. Španielsko. Dostupné na: <https://cms.law/en/media/local/cms-asl/files/publications/publications/cms-analysis-royal-decree-law-23-2021?v=1> [cit. 10.6.2022].
62. Španielsko. Dostupné na: <https://www.epe.es/es/economia/20220325/espana-portugal-logran-ue-permita-13431243> [cit. 10.6.2022].
63. Národný plán reakcie na dôsledky vojny na Ukrajine. Španielsko. Dostupné na: https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/councilministers/Paginas/2022/20220329_council.aspx [cit. 10.6.2022].
64. Švédsko. Dostupné na: <https://www.lecho.be/economie-politique/belgique/general/reductions-de-taxes-et-cheques-aux-menages-au-menu-a-travers-l-europe/10359580> Dostupné na: <https://www.government.se/press-releases/2022/03/government-presents-package-of-measures-to-address-rising-fuel-and-electricity-prices-as-a-result-of-the-invasion-of-ukraine/> [cit. 10.6.2022].
65. Taliansko. Dostupné na: <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2021/09/27/21G00141/sg> [cit. 10.6.2022].

66. Taliansko. Dostupné na: <https://tg24.sky.it/politica/2021/09/23/aumento-bollette-decreto#00> [cit. 10.6.2022].
67. Taliansko. Dostupné na: <https://www.ilsole24ore.com/art/bollette-piano-rate-10-mesi-le-famiglie-difficolta-AE6FdT3> [cit. 10.6.2022].
68. Taliansko. Dostupné na: <https://www.corriere.it/economia/aziende/cards/bonus-sociale-retroattivo-taglio-accise-fino-all-8-luglio-200-euro-red-diti-bassi-cosa-c-decreto-aiuti/superbonus-110percento-le-villette-valido-fino-30-settembre.shtml> [cit. 10.6.2022].